

Nut en noodzaak van de landbouwtelling

Frits Schroën
Jan van Velzel

landbouw, natuurbeheer
en visserij

Voorwoord

In de afgelopen decennia is als gevolg van de veranderingen in de landbouw en het beleid de informatiebehoefte sterk toegenomen. Naast de landbouw als primaire economische activiteit op zich, is de aandacht voor de landbouw in relatie tot de omgeving, in diverse betekenissen van het woord en in allerlei opzicht, minstens zo belangrijk geworden.

LNV heeft voor de beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering basisgegevens nodig over agrarische bedrijven, grond en grondgebruik, dieren, flora en fauna, ecosystemen en visserij. Voor het opstellen van visies, verkenningen en andere notities wordt steeds gebruik gemaakt van statistische informatie uit de landbouwtelling om de ontwikkeling(en) of een schets van de situatie te kunnen weergeven.

Door de toegenomen informatiebehoefte en de invoering van nieuwe regelgeving is de administratieve lastendruk verhoogd.

Voor de directie Landbouw was deze situatie aanleiding om het Expertisecentrum te verzoeken een verkenning naar nut en noodzaak van de landbouwtelling uit te voeren. De informatie is nodig om te komen tot een visie op gegevensverzameling en wat de rol en bijdrage van de landbouwtelling kan zijn.

De vraag was kort gezegd of de telling nog wel de goede gegevens levert, wat de grote registraties kunnen betekenen voor de gegevensverzameling en hoe die verzameling in de toekomst efficiënt kan worden uitgevoerd.

De lezer zal ervaren dat de wijze waarop de landbouwtelling is verweven met diverse organisaties en hun taken op zijn zachtst gezegd complex is. Inzicht in deze materie is een voorwaarde om tot een geschikte aanpak voor de toekomst te komen. Het voorliggende rapport komt tot conclusies en aanbevelingen over nut en noodzaak, de rol van LNV als houder en opties voor de uitvoering van de landbouwtelling.

Ik bedank de medewerkers van CBS, LEI, Alterra, PT, PVE, HPA, LTO, DBR, Laser en anderen voor de informatie die zij hebben verschaft in interviews en commentaren. Een bijzonder woord van dank gaat uit naar de leden van de werkgroep landbouwtelling 2002 voor hun inbreng om te komen tot een goed inzicht van de betekenis van de landbouwtelling.

Drs. R.P. van Brouwershaven
Directeur Expertisecentrum LNV

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
2	Huidige situatie registratiesystemen	9
2.1	Inleiding	9
2.2	Landbouwtelling	9
2.3	Aanvraag Oppervlakten	10
2.4	Basisregistratie Percelen	11
2.5.	Basisregistratie Dieren	12
3	Gebruik landbouwtelling	13
3.1	Gegevens van de Landbouwtelling	13
3.1.1	Statistische gegevens uit de Landbouwtelling	13
3.1.2	Individuele gegevens uit de LBT	15
3.2	Toepassing van gegevens bij CBS en anderen	15
3.3	Aandachtspunten van de gebruikers	17
4	Verplichtingen voor LNV om gegevens in te winnen	19
4.1	Inleiding	19
4.2	De Meststoffenwet en de EU-steunverlening akkerbouwgewassen	19
4.3	EU- verplichtingen	20
4.4	PBO-verordeningen en LTO	21
4.5	Inhoud veestapeltellingen	21
4.5.1	Rundvee, varkens, schapen en geiten	21
4.5.2	Pluimvee	21
4.6	Inhoud tuinbouwtellingen	22
4.7	De andere onderwerpen in de landbouwtelling	22
4.8	Gegevens mogelijk uit basisregistraties	22

5	Aandachtspunten bij het verzamelen van gegevens	23
5.1	Ontwikkelingen	23
5.2	Frequentie van de landbouwtelling	24
5.3	Administratieve lastendruk	25
6	Discussie en aanbevelingen	27
6.1	Inleiding	27
6.2	Nut en noodzaak Landbouwtelling	27
6.3	De toekomstige rol van LNV als houder en uitvoerder landbouwtellingen	28
6.4	Opties voor uitvoeringsvorm Landbouwtelling	28
6.5	Frequentie telling	29
6.6	Beperken uitsplitsing van bepaalde vraagstellingen	29
6.7	Vermindering lasten landbouwtelling voor ministerie en bedrijven	29
6.8	Overleg over integratie landbouwtellingen en regelingen	30
6.9	Allerlei aanbevelingen voor inwinning van gegevens	30
Bijlage 1	EU richtlijnen	31
Bijlage 2	Overzichten op basis van de Landbouwtelling	33
Bijlage 3	Organisaties	41
Bijlage 4	Vragenlijst interviews	43

1 Inleiding

Achtergrond

De Landbouwtelling is sinds vele jaren de grote bron van gegevens over de landbouw in Nederland. De ingewonnen informatie uit het scala van administratieve regelingen van LNV gaf tot voor kort weinig aanleiding om te benutten als input voor de Landbouwtelling. Daarvoor waren deze verzamelingen te fragmentarisch. Met de grote regeling Aanvraag oppervlakten kwam daar verandering in. Het bevat een aanzienlijk pakket gegevens dat ook voor de telling nodig is. De recente ontwikkeling en invoering van de Basisregistratie percelen maakte de noodzaak van integratie vanzelfsprekend. Het geldend principe is één gegeven maar één keer vragen. Uit het oogpunt van administratieve last voor de ondernemer en eigen organisatie is het nemen van integratiestappen logisch. Deze weg is reeds voor een deel ingeslagen. Niettemin heeft de directie Landbouw als opdrachtgever voor de telling toch enkele basale vragen over het nut en noodzaak van de telling en de centrale rol van LNV in de totstandkoming. De directie wilde hierover een visie kunnen vormen. Integratie ligt voor de hand, maar het moet wel op basis van een goed gefundeerde en gemotiveerde aanzet. Het is geen gemakkelijk of goedkoop proces. Het vraagt bereidheid tot samenwerking, sluiten van compromissen met adequate langdurige sturing.

De directie Landbouw heeft het EC-LNV gevraagd een verkenning over nut en noodzaak van de Landbouwtelling en de rol van LNV uit te voeren.

Doel

Het doel van het rapport is informatie te leveren voor visievorming en discussie en is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- inzicht in de aard (systeem, organisatie, inhoud) van de landbouwtelling en de andere in dit verband relevante registratiesystemen;
- gebruik van de landbouwtelling (wie, welke gegevens, nut en noodzaak);
- verplicht te verzamelen gegevens (wat, wie, waarom, hoe);
- aandachtspunten zoals ontwikkelingen, ICT, integratie, frequentie en administratieve lastendruk;
- aanbevelingen voor de landbouwtelling in de toekomst.

Werkwijze

Voor de samenstelling van het rapport is gebruik gemaakt van:

- materiedeskundigheid van de schrijvers en documentatie beschikbaar door lopend werk;
- informatie uit overleg, in het bijzonder de Werkgroep landbouwtelling van DL;
- interviews met interne en externe partijen over gebruik landbouwtelling;
- commentaren en reacties op concepten verkregen van diverse partijen.

2 Huidige situatie registratiesystemen

2.1 Inleiding

De registratie van gegevens van landbouwbedrijven heeft reeds vele jaren plaats via de jaarlijkse te houden Landbouwtelling of in de volksmond de "metelling". In de afgelopen jaren is daarbij de registratie Aanvraag Oppervlakte bijgekomen voor de plantaardige en dierlijke Mac Sharry regelingen. In ontwikkeling is een nieuw basisregistratiesysteem voor percelen om alle landbouwgrond en natuurterrein in een systeem onder te brengen. Ook voor Dieren is LNV verantwoordelijk voor de registratie van dieren en werkt aan de oprichting van een basisregistratie voor dieren. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de achtergronden en de uitvoering van deze registratiesystemen.

2.2 Landbouwtelling

De landbouwtelling is ingesteld in de jaren dertig. De landbouwcrisis vormde de aanleiding om te komen tot het geregeld inwinnen van de gegevens. Na de oorlog was het de voedselvoorziening die veilig gesteld moest worden en zorgde voor een aanvullend noodzaak om een landbouwtelling te houden om inzicht te verkrijgen in de hoeveelheid producten die werden geteeld.

"Het doen van opgave is de grondslag voor de periodieke inventarisatie in de land en tuinbouw. Aangezien aard en hoeveelheid van de agrarische productie periodiek wisselend zijn, is het voor het verkrijgen van een overzicht nodig op gezette tijden tellingen te houden" (citaten uit MvT en MvA 1957 bij de artikelen 24 en 25 van de Landbouwwet). De opgave van het individu is het middel is om te komen tot het geaggregeerde doel, het verkrijgen van statistiek.

Tegenwoordig gaat het om het verkrijgen van de gegevens op bedrijfsniveau voor administratief gebruik met het oog op het individuele bedrijf of een bepaalde categorie bedrijven en voor statistiek en onderzoek. Op basis van de Landbouwwet, de artikelen 24 en 25, zijn opgaveplichtigen verplicht informatie te vertrekken over de geteelde gewassen, de omvang en samenstelling van de veestapel, de arbeidsbezetting enz. Jaarlijks wordt in de periode april/juni de Landbouwtelling uitgevoerd. Dit is een integrale verplichte telling voor landbouwbedrijven.

De landbouwtelling wordt jaarlijks gericht aan bedrijven van (rechts) personen die geheel of gedeeltelijk hun bestaan in de landbouw vinden met een minimale bedrijfsomvang van tenminste 3 NGE¹. De bedrijven geven voor de veestapel en de oppervlakten de situatie weer op 1 april. De land- en tuinbouwgewassen worden in gemeten maat gevraagd. Verder worden opgevraagd de bedrijfsindeling, eigendom en pacht, arbeidsgegevens enz. Voor de gewassen die op 1 april nog niet op de percelen staan worden de eerstvolgende gewassen opgegeven die gepland zijn voor het lopende oogstjaar. Voor de opengrondsgrontegewassen wordt in september

---

¹ NGE is de Nederlandse Grootte Eenheid per ha gebaseerd op de saldi voor de diverse gewassen en diercategorieën. Daartoe worden bruto standaard saldi (bss) berekend door de opbrengsten te verminderen met de bijbehorende specifieke kosten.

door het CBS voor het verkrijgen van een completer beeld nog een areaalsteekproef gehouden.

Jaarlijks is er ruimte in de landbouwtelling voor het stellen van aanvullende vragen van belang voor het beleid of als aanvulling om aan de EU-verplichtingen te voldoen.

De landbouwtelling wordt mede gebruikt als ondersteuning van het beleid. Het nut van de landbouwtelling voor de uitvoering van het beleid is om groepen agrariërs te kunnen selecteren of voor de uitvoering van regelingen om de controle en/of toetsing te vereenvoudigen. De controle is dan sneller uit te voeren en voorkomt onnodige uitvoeringskosten. De landbouwtelling levert een belangrijke bijdrage bij het optreden van rampen zoals droogte en wateroverlast of bij calamiteiten zoals de varkenspest, BSE en MKZ om bedrijven snel te kunnen lokaliseren inzicht te geven over het aantal bedrijven, de grootte van de veestapel enz.

Daarnaast wordt de landbouwtelling gebruikt voor statistiek en onderzoeksdoeleinden. Een regelmatige registratie, levert veel statistische informatie op over ontwikkelingen op het gebied van gewassen, dieren, type en omvang van de bedrijven, landbouwarbeidskrachten enz.

De jaarlijkse landbouwtelling voor onderzoeksdoeleinden wordt o.a. gebruikt voor de selectie van de bedrijven van het LEI Bedrijven-Informatienet (BIN). Met de gegevens van de landbouwtelling is een kleiner aantal BIN-bedrijven nodig om verantwoord economische kengetallen te kunnen leveren.

Om te voldoen aan EU verplichtingen (zoals oogstramingen, structuurenquêtes) wordt gebruik gemaakt van de Landbouwtelling.

De bedrijven zijn niet verplicht om tussentijdse wijzigingen door te geven aan het CBS.

LNV doet de gegevensverzameling op de bedrijven. Het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) zou zeker de gegevens zelf kunnen verzamelen al of niet op basis van die wet. Als ons bestel anders was gegroeid, kon dat zo zijn geweest. Het CBS is de nationale statistiekinstantie en de Landbouwtelling als statistiek is verder een object van het CBS. Het Ministerie verzamelt inmiddels alleen voor regelingen al zoveel dat je daarmee in potentie al een flink stuk van een telling hebt. Binnen de Rijksoverheid is het zo dat het CBS eerst gebruikt wat er al is en ze hebben er ook recht op. Om kort te gaan, je zit aan elkaar vast en moet samenwerken. De directie Landbouw van LNV is de verantwoordelijke directie om te zorgen dat het goed verloopt.

De uitvoering van de Landbouwtelling wordt jaarlijks verzorgd door LASER.

Het tijdvak waarbinnen een opgave moet worden gedaan wordt jaarlijks door de Minister vastgesteld(art 25. landbouwwet). Het tijdvak dat in 2001 de landbouwtelling werd gehouden is van 1 april tot 27 juli. De opgaveplichtige doet binnen 14 dagen na dagtekening het formulier retour. Bij het niet nakomen van deze periode ontvangt de opgaveplichtige herhaalde oproepen. Reageert de opgaveplichtige hier nog niet op dan wordt een aangetekend schrijven verzonden met de verplichting dit binnen vijf dagen te retourneren.

2.3 Aanvraag Oppervlakten

De aanvraag oppervlakte (AO) wordt gebruikt voor uitvoering van de plantaardige en dierlijke MacSharry regelingen. Om voor verschillende steunregelingen in aanmerking te komen moeten de gegevens van de gewassen die onder de regelingen vallen per perceel worden opgegeven en de percelen worden op een topografische kaart ingetekend. Een gedeelte van deze gegevens moet ook worden gemeld voor de landbouwtelling. Gewassen die niet in aanmerking komen voor de regeling worden niet opgegeven voor de AO maar moeten wel worden gemeld voor de landbouwtelling. Dus voor de landbouwtelling worden de gegevens van het gehele bedrijf opgegeven en is een perceelspecifieke invulling niet nodig. Naast de gewassoort is het voor de subsidietoekenning ook nodig dat het totale areaal akkerland van het bedrijf wordt opgegeven. Hiervoor ontvangen de bedrijven een verklaring over gebruik akkerland. Gewaspercelen die in het buitenland liggen komen

niet in aanmerking voor subsidie. In bepaalde gevallen kunnen deze percelen wel opgegeven worden als voederareaal ten behoeve van de Regeling dierlijke EG-premies en voor subsidie in het kader van de Regeling gedroogde voedergewassen.

De uitvoering van de AO wordt verzorgd door LASER.

De aanvraagperiode begint op 1 april en eindigt op 15 mei. Van aanvragen voor subsidie die na 15 mei binnen komen bij LASER, doch uiterlijk op 9 juni wordt de subsidiebijdrage per werkdag gekort met 1%. Voor wijzigingen gelden een aantal termijnen. Na 1 juni is het niet meer mogelijk wijzigingen aan te brengen in een reeds ingediende aanvraag.

De aanvragen in het kader van de Regeling EU-steunverlening akkerbouwgewassen en de Regeling dierlijke EU-premies (ooien, zoogkoeien en mannelijke runderen) worden door LASER behandeld.

Het Hoofd Productschap Akkerbouw(HPA) behandelt de aanvragen voor de Regeling gedroogde voedergewassen, de Regeling Landbouwzaden en de Steunregeling aardappelzetmeel.

2.4 Basisregistratie Percelen

Het Basisregistratie percelen(BRP) is een nieuwe basisregistratie waarbij de percelen landbouwgrond en natuurterrein in een landelijk systeem worden ondergebracht. Het is een systeem van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

De basisregistratie percelen is een registratie van percelen door het intekenen van een bedrijfskaart(en) en van het invullen van een formulier met opgave van gebruikstitel, gewascategorie, oppervlakte, geschatte zaai- en pootdatum en mestnummer. In de wijziging van de meststoffenwet is het stelsel van mestafzetovereenkomsten opgenomen. Door deze meststoffenwet zijn alle agrarische bedrijven, behalve de glasbedrijven waar de kassen bedrijfsgebouwen zijn, verplicht tot het aanleveren van deze gegevens. Via de Aanvraag oppervlakte (voor de MacSharry-subsidies) wordt al een vergelijkbare opgave per perceel gedaan. Zonder de registratie telt de grond niet als plaatsingsruimte voor mest.² Het is dan niet mogelijk om op basis van die grond dieren te houden of mestafzetovereenkomsten af te sluiten. De overheid kan met deze gegevens nagaan hoe groot de mestplaatsingsruimte op een bedrijf is. Van belang voor de overheid is verder het gewas dat wordt geteeld daar de plaatsingsruimte varieert voor grasland, maïsland, bouw- en braakland en natuurterrein. Ook voor de ondernemers is het van belang om te weten wat de totale mestplaatsingsruimte voor het bedrijf of het perceel is. Uiteindelijk zal de Dienst Basisregistraties komen tot één informatiebeheerorganisatie die naast de basisregistraties van LNV ook het beheer van basisbestanden zal verzorgen zoals het Kadaster, topografische kaarten en luchtfoto's.

De uitvoering van deze BRP zal plaats vinden door de Dienst Basisregistraties LNV (DBR) die in 2001 is opgericht door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Het in kaart brengen van alle percelen zal op het eind van 2002 zijn afgerond. De ruim 2 miljoen hectare landbouwgrond is verdeeld in naar schatting 1,3 miljoen percelen. Na deze actie is het agrarisch grondgebruik in kaart gebracht. Ook voor andere regelingen en toepassingen is het mogelijk gebruik te maken van deze basisregistratie percelen. De basis voor de oppervlakte in de AO en de BRP is de gemeten maat. Dit is de netto betaalde oppervlakte dus zonder voren en paden.

De Landbouwtelling kende tot voor kort voor de oppervlakte van teelten het begrip cultuurgrond gemeten maat. Hier betekende dat echter de betaalde oppervlakte en dat is de netto betaalde oppervlakte met inbegrip van voren en paden die voor de teelt noodzakelijk zijn. Een iets ruimer begrip en het meest voor de hand lag om aan te sluiten bij de definitie van de BRP/AO in het kader van de integratie in 2002.

---

² De mestplaatsingsruimte is de hoeveelheid stikstof uit dierlijke mest die een veehouder kan plaatsen op zijn eigen bedrijf en eventueel bij een ander op basis van afgesloten mestafzetovereenkomsten.

Wijzigingen in gewas of de gebruikstitel (bijvoorbeeld pacht wordt eigendom) moet de ondernemer doorgeven mits deze gevolgen hebben voor de benutte mestplaatsingsruimte of de gecontracteerde mestafzetruimte.

2.5. Basisregistratie Dieren

Het is in de EU verplicht dat bepaalde dieren geregistreerd worden en een identificatienummer en een merkteken krijgen. Bij het verplaatsen van deze dieren moet degene waar het dier vandaan komt melden waar het dier naar toe gaat. Dit systeem van identificatie en registratie bekend als het I & R systeem wordt gewijzigd voor runderen, varkens en schapen en geiten. De Task Force I & R is in 2001 begonnen om een compleet nieuw systeem in te richten dat in 2004 wordt geïmplementeerd. Inmiddels is de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de registratie bij dieren weer bij LNV neergelegd. De aanleiding vormt de verantwoordelijkheid van de overheid om de voedselveiligheid te garanderen en de bestrijding van besmettelijke ziekten.

De telling van dieren is evenals bij gewassen een vast onderdeel van de jaarlijkse Landbouwtelling. De basisregistratie dieren zal voor een deel kunnen voorzien in de voor de landbouwtelling benodigde gegevens.

Het voorstel is om het I&R bureau onder te brengen bij de Dienst Basisregistraties. Het nieuwe I&R -stelsel vormt een eerste versie van de Basis registratie voor dieren. De verdere ontwikkelingen bij de Basis Registratie Dieren zullen aansluiten bij het proces van de Kanteling en het LNV-Loket voor gegevensinwinning.

Inmiddels is bekend geworden dat de uitvoering van de I&R Varkens nog bij de Gezondheidsdienst voor dieren blijft.

3 Gebruik landbouwtelling

3.1 Gegevens van de Landbouwtelling

De gegevens van de landbouwtelling worden gebruikt voor de ontwikkeling, monitoring en evaluatie van beleid, onderzoek-, statistische doeleinden, ten behoeve van (EU)regelingen en overig gebruik. Om inzicht te verkrijgen, welke gegevens van de landbouwtelling en voor welke doeleinden ze worden gebruikt (nationaal en internationaal) zijn interviews gehouden bij een aantal organisaties. Bij het gebruik van de gegevens die met de Landbouwtelling van de agrarische bedrijven worden verkregen is onderscheid gemaakt naar het belang van beschikking over geaggregeerde gegevens of individuele gegevens. Het is of statistische informatie, zoals van het CBS, geaggregeerd uit de landbouwtellingopgaven of het gaat om individuele bedrijfsgegevens voor individuele toepassingen zoals toetsing, controle, uitbetaling, heffing of gebruik van individuele gegevens in statistiek en onderzoek (CBS, LEI, Alterra) voor uiteraard producten in geaggregeerde vorm. Voor de interviews zijn benaderd CBS, LEI, Alterra, productschappen PVE en PT, LTO, LASER en DBR. Dit zijn de gebruikers die op een bepaalde manier weer verwerkers van basisgegevens zijn. Anderen zijn meestal alleen gebruikers van het eindproduct (statistiek). Zie voor de adressen en de vragenlijst bijlage 3 en 4.

3.1.1 Statistische gegevens uit de Landbouwtelling

De volgende 'gebruikers' blijken statistische gegevens te gebruiken die voortkomen uit de Landbouwtelling:

1. Beleid zoals LNV en VROM, de Productschappen, LTO en anderen voor taken in medebewind en autonome activiteiten;
2. Onderzoek o.a. RIVM(ruimte en milieu); LEI-DLO (economie), Alterra (ruimte);
3. Provincies en gemeenten ten behoeve van landbouw en economie;
4. Kamerleden en politieke partijen, o.a. bij nieuwe wetgeving en kamervragen, burgers, w.o. studenten, scholieren;
5. Pers (er zijn vele vakbladen in de land- en tuinbouwsectoren), ook regionale bladen;
6. Belangenorganisaties zoals LTO voor hun beleid en info naar hun leden toe al of niet via vakbladen;
7. EU-instanties voor verplichtingen en aanvullende vragen, VN/FAO/ECE-afspraken;
8. Gebruikers uit het buitenland.

In onderstaand overzicht is een schatting weergegeven naar het extern gebruik van de internetsite Statline van het CBS naar landbouwgegevens die voortkomen uit de landbouwtelling. Bij deze vorm van verspreiding is niet bekend voor welke doeleinden de 'gebruikers' de gegevens uit de Landbouwtelling gebruiken.

Schatting van het extern gebruik van de website van CBS voor de Landbouwtelling (in 'hits')

Omschrijving	LBT totaal	LBT totaal	LBT per bedrijfstype	LBT per bedrijfstype
Jaren	2000	2001	2000	2001
Jaartotaal	117.000	105.000	12.500	14.100
Per maand	9.800	8.800	1.040	1.180

De interviews hebben het volgende beeld opgeleverd.

Het onderzoek maakt veel gebruik van de jaarlijkse CBS-uitkomsten van de landbouwtelling. Het gaat daarbij om alles wat in de telling is opgenomen, niet alleen de vaste onderwerpen maar ook op de mogelijkheid van extra aanvullende vragen.

Dit geldt niet alleen de periodieke klassiekers zoals pacht en eigendom, bedrijfsopvolging, scholing, berekening. Vroeger draaide het om de landbouw en inkomen in een veel engere zin. Tegenwoordig gaat het meer om van wat moeten wij vanuit de maatschappij weten van het landbouwbedrijf. Wat gebeurt er op het bedrijf wat de maatschappij belangrijk vindt. Een belangrijke opdrachtgever voor het onderzoek die gebruikt maakt van gegevens uit de landbouwtelling is o.a. LNV.

Alterra gebruikt de gegevens voor het GAB het Geografisch Informatiesysteem Agrarische Bedrijven. In dit landsdekkend GISbestand zijn de individuele LBT-gegevens van alle bedrijven opgenomen tezamen met diergegevens op bedrijfsniveau afkomstig van de Gezondheidsdienst van Dieren (GD). GIAB wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de jaarlijkse landbouwtelling en de permanente geactualiseerde data van de Gezondheidsdienst voor Dieren. Het systeem dient voor onderzoek met ruimtelijke beleidsvragen van LNV (o.a. GRR, DLG, DL) en andere instanties (VROM, Provincies en gemeenten). De DLG gebruikt het systeem via Alterra ook direct zelf (met toestemming van LNV-Laser en GD). Alle variabelen uit de LBT worden gebruikt.

Bij de Productschappen Vee, Vlees en Eieren ligt de nadruk op het gebruik van statistische informatie uit de landbouwtelling van de veestapel en bedrijven met vee. De veestapel met de gedetailleerde indeling van de rubrieken is onmisbaar. De uitkomsten worden van groot belang geacht voor het ontwikkelen van beleid en het kunnen opnemen van statistische overzichten in publicaties. Het ontbreekt aan andere mogelijkheden om deze gegevens te verkrijgen. Ook worden ze heel specifiek gebruikt voor de aanbodsnota's van de EU (dit zijn werkzaamheden gekoppeld aan de Beheerscomités). De overige onderwerpen vast of incidenteel zoals huisvesting, welzijn, kwaliteitsborgsystemen, biologische landbouw zijn van belang, want zij geven het productschap mogelijkheden om bepaalde doelen te toetsen.

Voor pluimvee zijn de landbouwtellingcijfers niet toereikend en worden ook andere cijfers gebruikt zoals de inlegcijfers van broederijen en plaatsingen van kuikens uit het KIPsysteem (keteninformatiesysteem).

De arbeidskrachtenvraagstelling is gewenst vanwege het belang van de sector en daar aan verbonden werkgelegenheid. Arbeidskrachteninformatie is specifiek n.a.v. de MKZ crisis gebruikt voor aanvragen van arbeidstijdverkorting. De bedrijfshoofden/aantal bedrijven zijn alleen als totaal of per regio van belang. Naast het gebruik van de individuele NAW-gegevens voor het innen van heffingen van het productschap. Informatie rond gewassen wordt niet gebruikt.

Binnen Productschap Tuinbouw ligt de nadruk op het gebruik van statistische informatie uit de LBT op arealen van gewassen en de bedrijven met tuinbouwgewassen (tuinbouw en enkele in de landbouwtelling bij akkerbouw opgenomen vollegrondsgroentegewassen). De aandacht gaat uit naar arealen van gewassen voor Nederland-totaal en per (tuinbouw)regio en niet tot op gemeenteniveau. De informatie over de arealen wordt als onmisbaar bestempeld. Het gaat om de rubrieken tuinbouwgewassen en uit de akkerbouw de rubrieken voor erwten en bonen, de poot- en plantuien, zaaiuien en zilveruitjes. De areaalinformatie

wordt gebruikt voor het maken van oogstramingen voor fruit (appel en peer) en voor het doen van ramingen van de productiewaarden van gewassen. De informatie over de structuur dient voor het schetsen van ontwikkelingen in de tuinbouwsectoren, zoals waar liggen de bedrijven en hoe groot zijn de bedrijven. Alle informatie uit de subgroepen en rubrieken speelt een belangrijke rol. De gegevens over bedrijfshoofden, arbeidskrachten en de bedrijfsindeling worden van belang geacht. De overige gegevens zijn niet van belang.

De Land en Tuinbouw Organisaties (LTO) en haar gewestelijke organisaties vinden de statistische informatie belangrijk voor een goede en efficiënte belangenbehartiging. In feite gebruiken ze bijna alle gegevens en beschouwen ze als onmisbaar. In ieder geval om trends waar te kunnen nemen of als toets voor het bepalen van marktaandeel en ten behoeve van beleidsdiscussies richting overheid.

Laser als uitvoerende organisatie gebruikt nauwelijks statistische informatie uit de LBT. Op beperkte schaal worden ten behoeve van het schatten van omvang deelnemers en het vergelijken van groepen zoals voor de Aanvraag oppervlakte informatie uit de LBT gebruikt. Het gaat dan om de bedrijven en de standaardgegevens uit de telling. Dit geldt eveneens voor specifieke vragen van de Algemene Inspectie Dienst, de belastingdienst, regionale beleidsdirecties. De aanvullende onderwerpen zoals berekening, verbrede landbouw enz. zijn niet van belang. In het algemeen verwijst Laser andere instanties naar het CBS voor landbouwtellingstatistiek.

3.1.2 Individuele gegevens uit de LBT

Een belangrijke 'verwerker' van individuele gegevens voor statistische doeleinden is o.a. het CBS. Laser levert, als inwoner van de gegevens van de LBT, jaarlijks uit de LBT de volgende individuele gegevens aan derden nl.:

1. CBS ontvangt alle gegevens van de rubrieken en de Naam, Adres en Woonplaats (NAW- gegevens);
2. LEI ontvangt alle gegevens zonder de NAW gegevens;
3. Alterra ontvangt alle gegevens en alleen de NAW ten behoeve van het adresseren;
4. Productschappen tuinbouw, vee, vlees en eieren en het hoofdproductschap akkerbouw ontvangen NAW-gegevens, bepaalde tellinggegevens (dieren, gewasoppervlakten op basis van de Verordeningen registratie en verstrekking van gegevens en afspraken zoals ze in het convenant staan);
5. LTO heeft mede namens de gewestelijke organisaties één convenant afgesloten waarin staat aangegeven welke gegevens en rubrieken door de diverse gewestelijke LTO organisaties worden gevraagd voor de inning van de contributie. Er bestaan per gewest verschillen tussen de gevraagde gegevens. De individuele bedrijven moeten een machtiging afgeven dat ze akkoord gaan dat de gegevens hiervoor worden gebruikt.

3.2 Toepassing van gegevens bij CBS en anderen

Het CBS gebruikt de gegevens van de Landbouwtelling en ook adressen voor de uitvoering van een aantal andere CBS-statistieken. Bij bijna al de hierna genoemde toepassingen gaat het in eerste instantie om het gebruik van de individuele bestanden. De statistieken 1-8 (behalve de EU-structurenquêtes en enkele veestapelsteekproeven uit de telling) zijn onderzoeken die door het CBS, apart, direct, in de vorm van steekproeven of tellingen voor bepaalde doelgroepen (fruittelers, boomkwekers) worden gehouden nl:

1. Biologische landbouw; fruitbomentelling (appel en peer); een EU verplichting, 1 x per 5 jr., oppervlakten naar ras, leeftijd en plantdichtheidsklassen (op basis art.24, 25 van de Landbouwwet, onderzoek wordt in de Staatscourant gepubliceerd).
2. Boomkwekerijgewassen en vaste planten; een uitgebreid onderzoek 1x per 5 jaar op basis art 24,25 van de Landbouwwet, onderzoek wordt in de Staatscourant gepubliceerd.

3. Vollegrondsgroenten; jaarlijkse septembersteekproef.
4. Onderzoek gebruik bestrijdingsmiddelen per gewas.
5. Registratie van vastgoed.
6. EU verordeningen:
  - EU-Structuurenquêtes van de landbouwbedrijven, EU-verplichting, de volgende in 2003, 2005, 2007,
  - jaarlijkse steekproeven veestapel en aanbodsramingen,
  - varkens 1x steekproef uit telling LBT en 2x op basis van steekproeven,
  - runderen 1x steekproef uit telling LBT en 1 decembersteekproef incl. graslandgebruik,
  - schapen en geiten op basis van schattingen uit LBT,
  - EU-verordening jaarlijkse oogstraming granen,
  - EU-verordening jaarlijkse oogstraming andere akkerbouwgewassen.
7. Oogstramingen fruit op basis van areaal uit LBT (afspraken in Eurostat-verband met EU-landen).
8. Meststatistieken op basis van aantallen dieren en gewassen tot op gemeenteniveau.
9. Ammoniakmonitor voor VROM.
10. Stoffenbalans voor N, P, zware metalen voor VROM.
11. CBS Nationale Rekeningen, ramingen.

De bovengenoemde activiteiten leveren veel 'statistische' gegevens op die weer worden gebruikt door de genoemde gebruikersgroepen.

Het Productschap Tuinbouw maakt gebruik van het NAW -bestand en individuele areaalgegevens per bedrijf voor het verzenden van het heffingsformulier. Voorheen waren de heffingen gebaseerd op oppervlakte van de gewassen. Vanaf 2000 worden voor de heffingen van het PT de omzet van de bedrijven opgevraagd. Dit geldt niet voor de sectoren champignons en fruit die nog op basis van oppervlakte een heffing betalen. Het Landbouwtelling bestand biedt de heffingenadministratie verder controle mogelijkheden door het inzicht in de bedrijfsactiviteiten en adressen. Het productschap ontvangt op basis van de Verordening PT Registratie en verstrekking van gegevens de gegevens direct van LASER. Het is zeer efficiënt om deze gegevens uit de Landbouwtelling daarvoor te gebruiken.

Op verzoeken van andere overheden zoals provincies en gemeenten, onderwijs, waterschappen verzorgt Laser tegen vergoeding van de kosten mailings maar stelt het bestand NAW niet ter beschikking aan de aanvrager. Andere mailingactiviteiten van Laser zelf zijn de verzending van de gasverklaring aan glastuinbouwbedrijven ten behoeve van de tuinbouwregeling of de verlaagde BTW regeling voor paarden, uitbetaling van de BSE regeling op verzoek van de EU. Dit laatste gebeurde direct op basis van Landbouwtellinggegevens. Zoiets kan weer voorkomen en bespaart enorm op uitvoeringskosten. Bij calamiteiten zoals Tjernoby, MKZ, BSE en waterschade is het gebruik van het bestand zeer handig voor het selecteren en bereiken van bedrijven in een gebied.

Alle benaderde gebruikers geven nadrukkelijk aan dat er geen geschikte (geïntegreerd, samenhangend) andere bronnen zijn die de huidige gegevens van de landbouwtelling zo maar kunnen vervangen. Andere bronnen zijn veel te ingewikkeld en tijdrovend om in te passen.

Het Bedrijven-Informatienet(BIN) van het LEI met zijn 1500 bedrijven stoelt op de Landbouwtelling. De telling vormt de basis voor het samenstellen van de steekproef van deze bedrijven. Het is voor de actualiteit van het BIN belangrijk de frequentie van de telling gelijk te houden. In de steekproef van het BIN wisselt per jaar eenzesde van de bedrijven. Veranderingen op bedrijfs- en perceelsniveau zijn van belang voor o.a. ruimtelijk onderzoek.

Allen vinden het van belang dat er een instrument moet zijn om aan dit type gegevens te komen.

3.3 Aandachtspunten van de gebruikers

De gebruikers van informatie en gegevens verwachten dat een groot aantal van de huidige gegevens uit de landbouwtelling in de toekomst zijn te verkrijgen uit de Basisregistraties percelen, dieren en relaties. In 2002 is een begin gemaakt door de basisregistratie percelen te gebruiken voor het verkrijgen van gegevens over akkerbouwgewassen.

De Dienst Basis Registraties (DBR) werkt momenteel aan de opbouw van de basisregistraties en het gebruik van de basisgegevens door de uitvoerende diensten van LNV. DBR zorgt er voor dat goede gegevens in de basisregistraties aanwezig zijn. Het is wel de bedoeling dat DBR specifieke beleidsvragen van LNV-directies kan gaan beantwoorden aan de hand van informatie uit de registraties. Er wordt ook gewerkt aan een systeem voor LNV om in te kunnen loggen bij DBR voor het verkrijgen van informatie.

Voorlopig gaat het de DBR om de ontwikkeling en implementatie van de registraties relaties, percelen en dieren. Misschien komen later nog andere onderwerpen in aanmerking zoals bijv. Registratie van keurmerken, Registratie gebouwen [dier in stallen]. De gedachte is ook zo mogelijk particuliere administratieve lastendruk te verminderen.

De gebruikers constateren dat er aandacht moet zijn voor de vele resterende onderwerpen die buiten de basisregistratie percelen, dieren en relaties vallen. De volgende punten, die om oplossingen vragen, zijn genoemd en zijn er ook suggesties voor oplossing en verbetering:

1. Nagaan welke rubrieken snel en minder snel wijzigen en wat de mate van stabiliteit is van diverse onderwerpen voor de *frequentie* van inwinning. Het LEI vindt het van belang voor het instand houden van het Bedrijven Informatienet dat de frequentie van de telling gelijk blijft. Het uitvoeren van aparte steekproeven door bij voorbeeld CBS of het LEI levert een administratieve lastendruk op en zijn lastiger te koppelen met de basisregistraties.
2. Het vullen van de *complete telling* uit diverse basisregistraties(relaties, percelen, dieren en Landbouwtelling) ten opzichte van nu één formulier wordt als minder positief ervaren. Het is bekend dat het *koppelen* van bestanden veel moeilijkheden oplevert zoals vertragingen en onvolledigheden. Zorg voor een gefaseerde invoering om dezelfde kwaliteit te verkrijgen. Ook voor de invuller kan het tot fouten leiden (automatisme ontbreekt). Naarmate het belang van de aanvrager groter is zal de nauwkeurigheid van het aanleveren van gegevens toenemen zoals voor Mac Sharryregelingen, mestafzet en steunverlening dieren.
3. CBS stelt voor te komen tot een *overleg* van gebruikers en uitvoerders voor een *optimale inwinning en beschikbaarstelling* van gegevens. De gebruikers hechten een groot belang aan het kunnen stellen van extra aanvullende vragen. In toenemende mate vraagt het beleid om relaties met diverse aspecten en de gevolgen voor de sector(prijs- en kostenontwikkelingen, structuur). Duidelijk is het belang van het algemene maatschappelijke gebruik van deze gegevens. Uit oogpunt van maatschappelijk verantwoord, 'de buitenwereld vraagt' deze onderwerpen meer integreren om te kunnen aangeven wat op het bedrijf gebeurt en welke veranderingen plaats vinden.
4. Werken aan *andere vormen van opvragen* van de informatie dan de papieren versie. Het toekomstbeeld is om te komen tot een online uitwisseling van gegevens met de klant. Op termijn, ca. 5 jaar, worden veranderingen in het bouwplan alleen nog via een doorlopende mutatiesystematiek gewijzigd. Mutaties worden regelmatig doorgegeven en er ontstaan op termijn doorlopende systemen. Dus geen jaarlijkse inwinning meer. Om statistische tijdreeksen te laten doorlopen is een peildatum van 1 april voor de inwinning van belang. Op basis van de wet op de privacy zal éénmaal per jaar de stand van zaken moeten worden teruggekoppeld naar de indiener. (koppelen aan peildatum?)
5. De Landbouwtelling heeft een *wettelijke basis* voor het integraal kunnen inwinnen van alle landbouwkundige en technische gegevens bij bedrijven. Inwinning van gegevens die niet uit de basisregistraties(relaties, percelen en

- dieren) volgen zijn via Landbouwtelling in te winnen. De meststoffenwet heeft een wettelijke basis voor het inwinnen van gegevens voor percelen en gewassen.
6. Basisregistratie dieren en I&R Varkens is gericht op runderen, kalveren, schapen en geiten en varkens. De gegevens over pluimvee en de kleinere diersoorten zoals pelsdieren, konijnen enz. *vallen buiten* de basisregistratie dieren. Nagaan of dit via de landbouwtelling blijft plaats vinden. Voor pluimvee is de mogelijkheid aanwezig om het KIPsysteem(keteninformatiesysteem) te optimaliseren.
  7. De huidige heffingen voor het Productschap Tuinbouw waren gebaseerd op arealen en gewassen. Voor fruit en champignons zal dit zo blijven. De overige tuinbouwbedrijven worden aangeslagen op omzet en worden hiervoor door het Productschap Tuinbouw extra benaderd om dit op te geven (verhoging administratieve lastendruk). Een verdere uitsplitsing van de rubrieken binnen de gewassen maakt een verdere optimalisering van de heffingen mogelijk. Meer behoefte aan detailinformatie per gewas. Nagaan in hoeverre de basisregistratie percelen voor de tuinbouwgewassen is te verdelen tot de gewenste rubrieken. Bureau Heffingen heeft misschien ook een verdere detaillering nodig op het punt van zaaidata. *Knelpunt* bij de inwinning is intekenen van percelen met gewassen met relatief kleine arealen, korte groeiperioden met meerdere teelten van gewassen per oppervlakte per jaar.
  8. Formulier of de aanvraag meer *afstemmen op het bedrijf*. Geen dieren dan ook geen dieroverzichten meesturen. Reeds bekende gegevens vermelden op de formulieren en alleen wijzigingen laten doorgeven. Als knelpunt blijft de juridische invulling van het begrip landbouwbedrijf. Soms hebben op één bedrijf meerdere activiteiten plaats die door meerdere bedrijfshoofden plaats vinden.
  9. Laser als inwinner van de landbouwtelling zal de *overige vragen* moeten inwinnen als de basisregistraties zijn geoptimaliseerd. De landbouwtelling in de toekomst alleen gebruiken voor signaleringsvragen of opsporingsvragen. Alleen laten aangegeven wie iets heeft of iets doet als basis voor steekproefonderzoeken van bijvoorbeeld CBS, LEI.

4 Verplichtingen voor LNV om gegevens in te winnen

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk heeft de bedoeling te laten zien welke zware verplichtingen in gedrang komen zonder landbouwtelling (4.2 en 4.3). Er worden enkele wettelijke verplichtingen genoemd en besproken die in eerste instantie niet met de telling te maken hebben maar interessant zijn om te kunnen voorzien in gegevens die nodig zijn voor de telling (4.1). Verder wordt voor de onderwerpen uit de telling (in 4.4, 4.5, 4.6 en 4.7) de noodzaak bezien en de situatie bekeken met het oog op verzameling van de gegevens in de toekomst.

De telling is geregeld in de Landbouwwet. In de Landbouwwet zijn geen bepalingen opgenomen over in de Landbouwtelling op te nemen onderwerpen. Deze wet voorziet in de mogelijkheid deze tellingen te houden, wat er gevraagd mag worden (landbouwkundige en technische gegevens van de onderneming) en de verplichting tot beantwoorden. De minister kan dus besluiten een telling te houden en kan ook afzien van de mogelijkheid een telling te houden. Er is ook geen andere regelgeving of verplichting die verzameling van bepaalde gegevens in de landbouwtelling voorschrijft. Wel wordt de telling gebruikt om voor verplichte zaken gegevens te verzamelen.

Bekende wettelijke verplichtingen in relatie met de landbouwtelling zijn:

1. Meststoffenwet en de EG-steunverlening akkerbouwgewassen.
2. EU-statistiekregelgeving (Incl. EU-boekhoudnet).
3. PBO-verordeningen verstrekking van gegevens van productschappen en afspraken met LTO.

In overzicht 1 van bijlage 2. wordt nader inzicht gegeven over de in de telling opgenomen onderwerpen in relatie met bekende verplichtingen.

Het vereist extra onderzoek om na te gaan welke wet- en regelgeving er nog meer is die vraagt om een verzameling van gegevens die min of meer vergelijkbaar is met in de landbouwtelling gevraagde gegevens en daardoor mogelijk geschikt zou zijn om als bron voor de tellingen te kunnen dienen.

4.2 De Meststoffenwet en de EU-steunverlening akkerbouwgewassen

Deze twee onderwerpen zijn hier bij elkaar genoemd omdat reeds met ingang van 2002, uit het oogpunt van administratieve lastenverlichting, een integratieslag met de landbouwtelling plaats heeft. Dit was op het gebied van de diverse akkerbouwgewassen en bepaalde indelingen van de cultuurgrond. (De gecombineerde opgave Landbouwtelling-Gebruik gewaspercelen-Aanvraag oppervlakten).

Overigens zijn niet alle bedrijven in het kader van de Meststoffenwet en/ of steunverlening verplicht gegevens te verstrekken. Die bedrijven worden alleen voor de landbouwtelling apart benaderd.

De dierkant is in 2002 nog buiten beschouwing gelaten vanwege de komende basisregistratie dieren waarover nog te weinig duidelijkheid bestond. Ook wat in verband met de Meststoffenwet en steunregelingen op dierlijk gebied geregistreerd moet worden (dierpremies, mestproductie, minas) is nog niet in dit verband goed onderzocht en vergeleken met de items van de landbouwtelling.

4.3 EU- verplichtingen

Op verzoek van de EU worden een reeks van activiteiten uitgevoerd waar de landbouwtelling een belangrijke bijdrage aan levert. De reeks van terugkerende EU-verplichtingen zijn de landbouwstructuurenquête, 4 x in een periode van 10 jaar, nog in 2003, 2005 en 2007 en jaarlijks de oogstramingen (arealen en productie) en steekproeven rundveestapel en varkensstapel. Deze steekproeven voor dieren hebben voor de rundstapel 2 x per jaar plaats en voor varkens 3 x per jaar, waarvan de eersten voor rundvee en varkens niet hoeven omdat Nederland daarvoor de gegevens van de jaarlijkse landbouwtelling mag gebruiken. Voor de verplichte jaarlijkse gegevens voor aantallen schapen en geiten is alleen de Landbouwtelling voldoende. De omvang van deze steekproeven is ongeveer een paar duizend bedrijven per onderwerp (voor rundvee, voor varkens, voor oogstraming). Het gaat hier om informatie voor de markt, het te verwachten aanbod, de productie. Er gaan overzichten naar Eurostat voor Nederland, totaal, en soms een regionale indeling van grote gebieden.

Om aan de EU-verplichtingen van de structuurenquêtes te voldoen is een minimale lijst met betrekking tot gewassen nodig die in de landbouwtelling worden gevraagd. Voor een groot aantal gewassen wordt dit gewasspecifiek gevraagd (o.a. vele akkerbouwgewassen) en voor andere gewassen voldoet de gewasgroep. De EU vraagt voor de volgende gewasgroepen geen gewasspecifieke gegevens nl.

1. Groenten open grond (wel gewasspecifiek voor EU-Tapas, zie 4.6).
2. Fruit open grond.
3. Paddestoelen.
4. Groenten onder glas.
5. Bloemen en sierplanten open grond.
6. Bloemen en sierplanten onder glas.
7. Blijvende teelten onder glas (fruit, boomkwekerij).

De landbouwtelling, kent voor deze gewascategorieën een uitgebreide specificatie naar gewas.

De EU-Structuurenquêtes van de landbouwbedrijven moeten in alle lidstaten worden gehouden. De inhoud, de uitvoering en het leveren van gegevens zijn geregeld in een verordening van de Raad van de Europese Unie en een aantal uitvoeringsbesluiten van de EU-Commissie. De Landbouwtelling is tot heden het instrument om de gegevens voor de structuurenquêtes te verzamelen.

De komende structuurenquêtes van 2003, 2005, en 2007 mogen in de vorm van steekproeven worden uitgevoerd. Om de maximale EU-vergoeding van 700.000 euro voor Nederland te verkrijgen moeten er minstens van 35.000 bedrijven de gegevens aan Eurostat worden geleverd (de tegemoetkoming is gebaseerd op 20 euro per bedrijf).

Eurostat verlangt de aanlevering van per bedrijf de complete reeks te beantwoorden gegevens. Dit om ook aan te geven dat het om een verplichting gaat met hoge eisen op het punt van detail en volledigheid. Erg belangrijk is dat zij tot op een relatief laag gebiedsniveau betrouwbare resultaten kunnen samenstellen. De steekproef zal waarschijnlijk nog wel wat kleiner kunnen om aan de eisen te blijven voldoen,

misschien in de orde van 25.000. Dit vraagt onderzoek van CBS. Uiteraard kost dat wel een deel van de tegemoetkoming.
In bijlage 1 staat een overzicht met de belangrijkste richtlijnen van de EU waar gegevens voor moeten worden aangeleverd.

In de hoofdstukken 3 en 5 is het belang van de Landbouwtelling voor het Bedrijven-Informatienet (BIN) van het LEI al beschreven. Het BIN dient in Europees kader voor het voldoen aan de jaarlijkse verplichtingen van het Informatienet inzake landbouwbedrijfsboekhoudingen (INLB of FADN of RICA).

4.4 PBO-verordeningen en LTO

De verstrekking van individuele landbouwtellinggegevens van aantallen dieren en oppervlakten gewassen aan productschappen en LTO-organisaties voor heffingen en contributie is op basis van PBO-verordeningen, convenanten, afspraken geregeld. Overeenkomstig de inleiding van deze notitie gaat het hier niet om de verplichting voor LNV om iets op te nemen in de telling en vervolgens aan de derde te moeten leveren. Wel is geregeld dat LNV de gegevens mag verstrekken en dat de ontvanger ze mag gebruiken voor de aangegeven doelen. De gedachte achter deze situatie is niet zelf als productschap of LTO nog een keer moeten opvragen wat toch al wordt verzameld en aanwezig is (administratieve lastenverzwaring). De behoefte aan detail is groot. Voor het opleggen van een nauwkeurige heffing of contributie is dat te begrijpen.

4.5 Inhoud veestapelstellingen

Er is op dit moment moeilijk een goed inzicht te geven. Wel is een voorlopige algemene beschouwing mogelijk.

4.5.1 Rundvee, varkens, schapen en geiten

De veestapelvraagstelling van de EU voor varkens en rundvee in structuurenquêtes en de jaarlijkse steekproeven is tamelijk uitgebreid voor de diverse categorieën. De nationale indeling van de landbouwtelling is nog wat uitgebreider. Het heeft weinig zin om de verschillen nu hier uit de doeken te doen. Eerst moet er meer zicht zijn op de toekomstige ontwikkelingen. Er komt een basisregistratie voor herkauwers. Een verzameling die door LNV zal plaatsvinden. De uitvoering van de I&R Varkens blijft nog bij de Gezondheidsdienst voor Dieren.

Van belang is om te weten wat de gewenste indeling zal zijn in de I&R. Vervolgens kan dan een uitwerking plaats vinden van een diercategorie-indeling geschikt voor meerdere doelen (I&R, statistiek en onderzoek mede voor beleid, PBO, LTO). Het is niet goed voor te stellen dat voor regelgeving, statistiek en onderzoek een zeer eenvoudige indeling van te onderscheiden diercategorieën mogelijk zou zijn. Bij voorbeeld: totaal runderen, waarvan melkkoeien en voor varkens zoets als: totaal varkens, waarvan vleesvarkens. Dit past niet bij de omvangrijke en gedetailleerde manier waarop o.a. het beleid bezig is met allerlei aspecten van de veehouderij in Nederland. Voor de EU-verplichtingen is het ook veel te weinig.

4.5.2 Pluimvee

Kippen, leg en vlees, en ander pluimvee: eenden, kalkoenen, overig, zullen voor zover bekend niet in een LNV-basisregistratie worden opgenomen. Voor de EU-structuurenquêtes zal er toch geregeld naar gevraagd moeten worden. Nationaal is de pluimveehouderij behoorlijk in de belangstelling: welzijn, voedselveiligheid, mest/mineralen. EU, Eurostat en EU-Commissie (beheercomités) hebben ook jaarlijks belangstelling voor de situatie en ontwikkelingen. Het is niet aan te bevelen om in onwetendheid te geraken. Voortzetting van de verzameling van de gegevens met de telling is aan te raden.

Soortgelijke argumenten en conclusies gelden ook voor paarden, konijnen en pelsdieren.

4.6 Inhoud tuinbouwellingen

De tuinbouw kent in de landbouwelling een zeer uitgebreide uitsplitsing van gewasgroepen en gewassen omdat daar nationaal voor statistiek, onderzoek en bedrijfsleven veel behoefte aan is. LNV heeft voor zover bekend zelf geen regelgeving waar dat voor nodig zou zijn.

LNV-beleidsdirecties wekken soms de indruk dat zulke gedetailleerde gegevens niet meer zo belangrijk zijn. Echter het EC-LNV put overigens ten behoeve van de LNV-beleidsdirecties wel uit deze gegevens. Een eenvoudige indeling naar gewasgroepen meer in de stijl van de EU- structuurenquêtes, zoals hiervoor in dit hoofdstuk beschreven is wel erg mager.

Eurostat verlangt aanvullend in het kader van de "Tapas"-afspraken (technical actionplans for agricultural statistics) voor groenten een uitgebreide specificatie van teelten met oppervlakten.

Uit bovenstaande blijkt dat het komen tot beperking niet eenvoudig zal zijn.

4.7 De andere onderwerpen in de landbouwelling

De vraagstellingen zoals voor arbeidskrachten, gegevens bedrijfshoofd, biologische landbouw en aanvullende vraagstellingen (thema's periodiek of incidenteel) zijn moeilijk weg te denken.

Voor de EU-structuurenquête zal in ieder geval in 2003, 2005, en 2007 naar arbeidskrachten, gegevens bedrijfshoofd en biologische landbouw moeten worden gevraagd. Hetzij door LNV, of anders direct door CBS, integraal of op minstens 25.000 tot 35.000 bedrijven. Voor de EU moet in 2003 aanvullend naar eigendom en pacht, berekening, watergebruik, verbrede landbouw, mestopslag, en set aside oppervlakten worden gevraagd.

4.8 Gegevens mogelijk uit basisregistraties

Op basis van de informatie en de gesprekken met gebruikers is voor de onderwerpen in de landbouwelling nagegaan welke gegevens voor de telling beschikbaar kunnen komen uit de basisregistraties percelen, dieren en relaties. CBS/LNV moet aan een aantal EU-statistiekverplichtingen voldoen die bestaan uit jaarlijkse verplichtingen en de structuurenquêtes in de jaren 2003, 2005 en 2007.

Op basis van PBO-Verordeningen registratie en verstrekking van gegevens en convenanten moet LNV jaarlijks gegevens verstrekken aan productschappen en LTO.

In bijlage 2 is voor de bovengenoemde punten nagegaan welke onderwerpen en de bijbehorende rubrieken uit de huidige landbouwelling op termijn zijn te verkrijgen uit de Basisregistraties percelen, dieren en relaties.

Voor de onderwerpen is onderscheid gemaakt in de vaste vraagstelling voor het deel dieren en gewassen en het deel bedrijfsinrichting, bedrijfshoofden, arbeidskrachten, biologische landbouw en in de aanvullende vraagstelling met periodieke onderwerpen, frequentie afhankelijk van het onderwerp om de 2- 5 jaar. Deze laatste groep bevat vragen die ook gevraagd worden in de EU structuurenquête.

Uit de overzichten is te constateren dat op termijn voor de landbouwelling veel van de gewas- en diergegevens geleverd kunnen worden door de basisregistraties. Zaken als bedrijfshoofden, arbeidskrachten, biologische landbouw en een reeks aanvullende onderwerpen, doorgaans periodiek te vragen, komen niet uit de basisregistraties en zullen toch moeten worden verzameld.

5 Aandachtspunten bij het verzamelen van gegevens

5.1 Ontwikkelingen

Burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties moeten erop kunnen vertrouwen dat zij informatie over het beleid dat op hen van toepassing is op snelle en eenduidige wijze bij LNV kunnen vinden. LNV kiest voor een ICT beleid langs twee lijnen:

1. het vernieuwen van de communicatie met burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties door toepassing van ICT middels de inrichting van "het LNV Loket".
2. Het verbeteren van het beleids- en uitvoeringsproces door het versterken van de informatiepositie en het gegevensgebruik van het departement middels het inrichten en koppelen van basisregistraties.³

De basisregistraties relaties, percelen en dieren bevatten een aanzienlijke hoeveelheid gegevens van de agrarische bedrijven. De informatie op bedrijfsniveau, zoals daarin aanwezig, is meestal niet de geschikte vorm als het gaat om de gevraagde en toegestane informatieverstrekking aan de maatschappij. In de ruimste zin bedrijfsleven, organisaties, burgers, overheden. Voor dat doeleind is nodig aggregatie, samenhang, overzicht, panorama. Dat doe je met statistiek en daarop gefundeerd onderzoek. Daar hoort een systeem/structuur bij met afgesproken werkprocessen en gegevensdefinities.

Het belang van de landbouw in het geheel van de economie roept nogal eens de vraag op of zoveel gedetailleerde informatie wel in een redelijke verhouding staat. Een feit blijft dat het ruimtelijk beslag heel groot en divers is en dat dit en de verwachte afname van bedrijven met cultuurgrond nog vele jaren gepaard gaat met processen die leiden tot een grote informatie behoefte.

De basisregistraties voorzien in informatie bij vragen over economie, sociologie, platteland, milieu, natuur, gezondheid en welzijn, planologie. Heel belangrijk zijn de mogelijkheden voor regionale indelingen, in het algemeen tot op gemeente -niveau en bij bepaald onderzoek nog ver daar onder. Door de basisregistratie percelen waarin gegevens, behalve verbonden aan een postadres van een bedrijf, ook geografisch vastgelegd zijn, worden de gebruiksmogelijkheden aanzienlijk uitgebreid. LNV verzamelt met z'n basisregistraties een deel van de gegevens die nodig zijn voor het invullen van de standaardvraagstelling. Voor de ontbrekende gegevens zal gekeken moeten worden of de verzameling in de basisregistraties kan worden opgenomen. Dit kan uit het oogpunt van efficiency en administratieve lastendruk heel geschikt zijn. De ondernemer wordt dan niet nog eens geconfronteerd met een aparte benadering.

Een relativering van de lastendruk is op zijn plaats. Een reeks vragen, bijvoorbeeld specificatie van tuinbouwgewassen, mag uitgebreid lijken, maar de last voor de respondent die op dat punt iets te beantwoorden heeft is heel gering. Ten eerste omdat het maar een klein onderdeel is van het geheel waar hij op moet reageren en

---

³ Beleidsbrief ICT-LNV

ten tweede omdat hij meestal voor slechts enkele items van de lijst moet voorzien in een korte en eenvoudig beantwoording.

Het beleid is vrijwel dagelijks geïnteresseerd in ontwikkelingen die in de landbouw en haar omgeving afspelen. Dit houdt in dat de onderwerpen die van belang zijn zeer sterk wisselen. Naar een aantal gegevens zoals ontwikkelingen in de biologische landbouw wordt jaarlijks met belangstelling naar uitgekeken. Andere onderwerpen komen plotseling voor het voetlicht door politieke, maatschappelijke, landbouwkundige of meteorologische ontwikkelingen.

LNV is politiek verantwoordelijk om bij calamiteiten te beschikken over nauwkeurige en actuele cijfers om uit oogpunt van communicatie snel inzicht te geven in aantal bedrijven, omvang veestapel en teelten enz. Bij de waterschaderegelingen in 1998 en MKZ in 2001 is het belang gebleken om te kunnen beschikken over actuele gegevens.

In 2001 is een pilot uitgevoerd om de landbouwtelling via internet in te vullen. De basisgegevens zijn digitaal beschikbaar eenvoudig te gebruiken door de ondernemers zelf voor andere doeleinden zoals '(keur)merken', verplichte registratie van de Productschappen, managementsystemen, enz.

Het ligt voor de hand dat managementsystemen op de agrarische bedrijven uiteraard gebruikt gaan worden voor het verstrekken van opgaven aan LNV voor basisregistraties en statistiek.

Tevens moet de elektronische informatie-uitwisseling voldoen aan de strenge eisen op het gebied van informatiebeveiliging, in verband met privacyregels en om de kwaliteit van de informatie te kunnen waarborgen.

Het digitale tijdperk biedt nog vele mogelijkheden om de uitvoering en de verwerking van de gegevens te vergemakkelijken.

5.2 Frequentie van de landbouwtelling

Het jaarlijks verzamelen van cijfers is een automatisme en voorkomt speculaties of de onzekerheid over vermeende toe of afname van een teelt, houderij, aantal bedrijven in het algemeen of in een regio. Het feit dat jaarlijks cijfers worden verzameld ontstaat er nauwelijks discussie waarom bepaalde gegevens er niet (meer) zijn. Ten alle tijden is het mogelijk uit deze betrouwbare bronnen ontwikkelingen te kunnen schetsen door LEI, CBS, pers enz.

De Landbouwtelling is de basis voor de selectie van de bedrijven in een aantal CBS steekproefonderzoeken. De betrouwbaarheid van deze steekproeven neemt af bij het niet jaarlijks houden van een Landbouwtelling.

De aard van de land- en tuinbouw, het werken onder natuurlijke omstandigheden en met planten en dieren maakt dat de situatie snel aan veranderingen onderhevig is en vaak moeilijk is in te schatten. Een tussentijdse behoefte aan informatie o.a. bij calamiteiten en rampen vraagt te veel tijd en is relatief duur, mede door de extra controle die nodig kan zijn om eventuele fraude op te sporen als bekend is waarom de informatie wordt verzameld.

In een studie⁴ over de modernisering van de Landbouwtelling is reeds geconcludeerd dat een verder verlaging van de frequentie ten koste gaat van de actualiteit voor calamiteiten en de gebruiksmogelijkheden voor regelingen afnemen. Uit de Aanvraag Oppervlakten en de Basisregistratie percelen (BRP), die een specifieke inzicht geven van de gewassen op de percelen, zijn een deel van de gegevens te verkrijgen.

Het niet jaarlijks uitvoeren van de Landbouwtelling betekent bovendien dat de vele mutaties die per jaar optreden niet direct meer bekend zijn. Voor het uitvoeren van regelingen en de Landbouwtelling is het belangrijk om inzicht te hebben in de bedrijven die zijn gestopt of als nieuw bedrijf zijn gestart. De gestopte bedrijven worden onnodig belast met formulieren. Het niet terug komen van deze formulieren vraagt om extra inzet om toch te achterhalen waarom ze niet terug gekomen zijn. De

---

⁴ Modernisering landbouwtelling LNV 1997

administratieve lastendruk neemt hierdoor voor deze bedrijven niet af. Voor een aantal regelingen vanuit LNV wordt uitgegaan van historische gegevens. Indien niet jaarlijks een Landbouwtelling wordt gehouden zullen een deel van de benodigde gegevens ontbreken (afhankelijk van de jaren die als uitgangspunt worden gehanteerd).

In niet-landbouwtellingjaren is het risico aanwezig dat eigen willekeurige statistieken uit de basisregistraties ontstaan die niet meer aansluiten bij de werkwijze van CBS en een eigen leven gaan leiden.

Om algemene beelden te kunnen verkrijgen over ontwikkelingen in de landbouw is een jaarlijkse inwinning van de gegevens niet noodzakelijk. Niet alle gegevens die worden verzameld zijn jaarlijks van belang. In een studie⁵ is gebleken dat de uitvoering van de landbouwtelling, om de paar jaar, nadelige consequenties heeft voor de nauwkeurigheid en de betrouwbaarheid van het Bedrijven-Informatienet (BIN). Alleen door veranderingen op NGE en het bedrijfstype blijkt dat 26% van de bedrijven een wijziging hebben ondergaan in 1998 ten opzichte van 1997. Extra steekproeven voor arealen en dieren zullen moeten worden gehouden om toch deze gegevens te kunnen aanleveren. Een deel van de voor de EU nodige steekproeven hoeft nu niet gehouden te worden omdat de Landbouwtelling hiervoor mag worden gebruikt. Een gedeeltelijke besparing wordt hiermee weer te niet gedaan. Een deel van deze gegevens zijn ook te verkrijgen uit de Basisregistraties Percelen, Dieren en Relaties.

5.3 Administratieve lastendruk

In dit rapport gaat het vooral over de landbouwtelling en de basisregistraties. Daarnaast is er nog veel meer wat de ondernemer administratieve lasten bezorgd. Enkele zaken zijn te noemen. Mogelijkheden van integratie met de landbouwtelling en de basisregistraties is in dit rapport buiten beschouwing gelaten. Op basis van verordeningen van het Productschap Tuinbouw (PT) en het Hoofdproductschap Akkerbouw (HPA) zijn de ondernemers in de opengrond verplicht het gewasbeschermingsmiddelenverbruik op landbouwgrond te registreren. Voor de glastuinbouw en de bloembollen zijn de ondernemers tevens verplicht het meststoffengebruik en voor glas ook energie te registreren en op jaarbasis aan te leveren. Naast de gewasbescherming worden de naam, adres, vestigingsplaats ondernemer, registratienummer van de ondernemer, de oppervlakte per geteelde gewassoort gevraagd. Ook de afnemers van de producten eisen een registratie om te kunnen nagaan waar en wat er met het product tijdens het productieproces heeft plaats gevonden. Een groot aantal '(keur)merken' vragen aan de bedrijven naast gewasspecifieke gegevens ook algemene gegevens van het bedrijf.

De samenvoeging van de landbouwtelling en de basisregistraties kan een oplossing zijn om de administratieve lastendruk op de agrarische bedrijven op korte termijn deels te verminderen.

Voor de Landbouwtelling van 2002 heeft voor de akkerbouwgewassen een gecombineerde inwinning plaats gevonden met de Aanvraag Oppervlakten en de Basisregistratie percelen.

In een verdere integratie van de telling en basisregistraties is het gewenst om voor de opengrondstuinbouw na te gaan of zonder al te veel belasting voldoende gewasspecifieke gegevens verkregen kunnen worden.

Voor een aantal diersoorten zal een Basisregistratie dieren als een identificatie & registratie (I&R systeem) worden geïmplementeerd en integratie met de landbouwtelling zal kunnen bijdragen aan een vermindering van administratieve lastendruk.

---

⁵ LEI; Effecten van een verlaging van de periodiciteit van de landbouwtelling; H. Vrolijk en K. Lodder

Het aantal keren per jaar dat de ondernemer tijd moet nemen voor het aanleveren van informatie (o.a. mutaties) is in hoge mate bepalend voor zijn administratieve lasten. Integratie van gegevensverzameling verdient daarom prioriteit. Voorlopig is de landbouwtelling nog noodzakelijk als aanvulling op de verdere concretisering van de basisregistraties voor percelen, dieren en relaties.

6 Discussie en aanbevelingen

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn voor visievorming en discussie per onderwerp de conclusies-
aanbevelingen puntsgewijs weergegeven.

6.2 Nut en noodzaak Landbouwtelling

In het algemeen is wel duidelijk dat er nationaal en internationaal op allerlei wijze
behoefte is aan statistische informatie over de landbouw in Nederland. Ook zal iedere
betrokkene in de sfeer van beleid, statistiek en onderzoek in het algemeen er niet aan
twijfelen dat hierin voorzien wenselijk en in bepaalde gevallen onontkoombaar is.
De basisregistraties zonder aanpassingen voor de landbouwtelling bevatten reeds
veel gegevens die nodig zijn voor het pakket gegevens van de telling. Echter
ontbreekt er ook veel.

Door de basisregistratie percelen zijn er wel nieuwe mogelijkheden ontstaan voor
landbouwtellingresultaten gekoppeld aan geografische data.

Zonder het bestaan van een afgesproken landbouwtelling zullen de grote gebruikers
van nu: CBS, onderzoek, productschappen, LTO ieder bij het loket van LNV aankloppen
voor het verkrijgen van zo veel mogelijk gegevens zowel geaggregeerd als
individueel. Ook LNV intern, o.a. beleidsdirecties, zullen het loket gaan verzoeken om
bepaalde statistische informatie. Afgezien van enkele speciale situaties is het in het
algemeen niet aan te bevelen dat directies en diensten met het loket ieder voor zich
en naar eigen inzicht statistieken gaan creëren.

Zonder een landbouwtelling zijn ongewenste situaties voorstelbaar/ aannemelijk
zoals:

- Met oog op de klant. Gebrekkige informatievoorziening in allerlei zin (helemaal
niet, onvolledig, te laat, onduidelijke definiëring begrippen, uitkomsten en
bronnen).
- Met oog op organisatie en efficiency binnen overheid, onderzoek en PBO. Het
ontstaan van wildgroei bij het verkrijgen, gebruiken, publiceren van gegevens uit
bestaande administratieve bronnen zoals de grote regelingen.
- De grote belemmering om speciale aanvullende vraagstellingen over bepaalde
thema's
te kunnen organiseren en uitvoeren.
- Belemmering van onderzoek. Onder meer komt de organisatie van het LEI-BIN op
losse schroeven. Beantwoording van veel onderzoeksvragen van het beleid zijn
niet meer mogelijk omdat hier gegevens uit de tellingen voor nodig zijn.
- Niet nakomen van verplichtingen EU.

Het is daarom voor de overheid aan te bevelen te beschikken over een
gestructureerde statistiek voor cijfers van de landbouw. Daarvoor is nodig een
landbouwtelling in de zin van een herkenbare, gedefinieerde, samenhangende
gegevensverzameling voor statistiek en onderzoek mede voor het LNV-beleid.
Voorlopig is om tot een dergelijke verzameling te komen de Landbouwtelling als
uitvoeringsobject bij de bedrijven nog nodig (zie opties uitvoeringsvorm).

6.3 De toekomstige rol van LNV als houder en uitvoerder landbouwtellingen

De rol van LNV als houder van de Landbouwtelling is historisch ontstaan. Voor crisisbeheersing was veel kwantitatieve informatie van de agrarische bedrijven nodig. Het gaat nu niet meer om de crisis van toen maar nog steeds is het "in de kaartenbak hebben" van de bedrijven met actuele gegevens van al de activiteiten en andere gegevens voor diverse uitvoeringssituaties, waaronder crisisachtige, van belang voor het bereiken van of oriënteren op een gespecificeerde doelgroep. Het beleid heeft nog steeds een grote behoefte aan informatie uit statistiek en onderzoek gebaseerd op de landbouwtellingen. De vervulling van de EU-landbouwstatistiekverplichtingen, alles vastgesteld in de Raad van de Europese Unie (Landbouw), zijn helemaal of anders voor een belangrijk deel afhankelijk van de landbouwtelling. Voor administratieve doeleinden worden inmiddels door LNV veel gegevens vergelijkbaar met die van de landbouwtellingen verzameld. Het CBS heeft recht op deze gegevens voor het uitvoeren van haar werkprogramma. In de huidige situatie waarin sterk de nadruk ligt op vermindering administratieve lastendruk, efficiency overheid, en één loket voor verwante zaken is het niet voor te stellen dat het CBS zelf een soort landbouwtelling zou gaan instellen voor de ontbrekende gegevens.

In deze situatie is het aan te bevelen dat LNV de rol van uitvoerder blijft vervullen.

6.4 Opties voor uitvoeringsvorm Landbouwtelling

Voor het maken van begrijpelijk onderscheid is het aantal opties hier beperkt gehouden tot drie omdat uitbreiding al gauw tot varianten of kruisingen leidt die altijd nog aanbod kunnen komen na beschouwing op hoofdlijn.

1. **Geen Landbouwtelling** van het ministerie. Statistiek, Onderzoek en PBO kunnen voor eigen doeleinden gegevens uit de basisregistraties krijgen zoals ze daarin voor administratief LNV-doeleinden zijn vastgelegd. CBS gaat zelf eventueel aanvullend gegevens verzamelen met enquêtes onder de agrarische bedrijven. De Productschappen zullen hier misschien ook toe overgaan.
2. **Landbouwtelling geïntegreerd in GDI**, gecombineerde data-inwinnig voor Aanvraag Oppervlakten en Gebruik gewaspercelen, inclusief basisregistratie dieren. Bepaalde onderwerpen (bij voorbeeld eventueel arbeidskrachten en aanvullende vragen) kunnen daarbinnen op steekproefbasis verzameld worden.
3. **Restlandbouwtelling**. Voor een verzameling ten behoeve van een compleet landbouwtellingbestand zoveel mogelijk gebruik maken van gegevens GDI (voor Aanvraag oppervlakten en Basisregistraties percelen) en basisregistratie dieren. Wel wat verruiming van de indelingen ten behoeve van de statistiek. Daarnaast een losse restlandbouwtelling van LNV voor ontbrekende gegevens. Uitvoering integraal of als grote steekproef.

Commentaar bij deze opties:

Optie 1. Deze optie strookt op geen enkele manier met behoeften, nakomen van verplichtingen, één loketgedachte. Is een niet aan te bevelen uiterste.

Optie 2. Efficiënt, past het beste in het streven naar één loket en een gegeven maar één keer verstrekken. Mogelijkheid beperking lasten door toepassen van steekproefonderdelen. Mogelijkheden voor beperken vraagstelling (schrappen vragen en minder specificatie) blijven aanwezig.

Vraagt veel inspanning van betrokken partijen om goed te organiseren, vooral in de eerste jaren van opbouw.

Risico is de afhankelijkheid van de telling van de GDI/basisregistraties. Voor het gebruik van de gegevens is het nodig dat basisregistraties stabiel zijn (inhoud/continuïteit).

Optie 3. Voordeel kan zijn dat de gegevensinwinning van LNV voor de GDI niet zo wordt belast met landbouwtellingvereisten. Nadelen: allerlei koppelingsproblemen en waarschijnlijk de moeilijkheid dat GDI plus Restlandbouwtelling niet in alle gevallen de complete reeks voor de telling gewenste gegevens zal opleveren. De zaken blijven wel via één loket lopen maar de respondent wordt wel weer een keer extra belast met een envelop of internetbeantwoording.

Voor CBS en onderzoek, en zeker gezien Eurostat, waarbij voor de structurenquêtes de serie gegevens per bedrijf in één record compleet moet worden aangeleverd, is een goede integratie van de gegevensverzameling belangrijk. Eén overheidsloket is hiervoor de beste garantie en is ook eenvoudiger voor de ondernemer.

6.5 Frequentie telling

Er zijn veel bezwaren tegen een niet-jaarlijkse telling, zie ook hoofdstuk 5. De indruk bestaat dat bespreekbaarheid ook gehinderd wordt door de huidige onzekerheid over de toekomst van de

van de landbouwtelling en wat de in ontwikkeling zijnde basisregistraties op termijn kunnen leveren. Daarom is het aan te bevelen eerst te focussen op een gemoderniseerd betrouwbaar systeem voor het verzamelen van de gegevens voor regelingen inclusief de landbouwtellingen.

6.6 Beperken uitsplitsing van bepaalde vraagstellingen

Op algemener beleidsniveau wordt kritisch aangekeken tegen vooral de uitgebreide indelingen bij tuinbouw en dieren in de landbouwtelling. Toch krijgt onder andere het EC-LNV vragen van de directies waarvoor het noodzakelijk is te beschikken over gedetailleerde gegevens. Beperking van de uitsplitsing botst met de behoefte aan detail bij gebruikers zoals productschappen. Ook zijn er bezwaren van uit statistiek en onderzoek omdat de bepaling van de economische bedrijfsomvang enz. niet meer goed mogelijk is.

Voor herkauwers zal naar verwachting de basisregistratie dieren uitkomst bieden.

Bestaand overleg zoals de Werkgroep Vraagstelling leent zich niet goed voor het doorvoeren van ingrijpende beperkingen. Ingrijpende zaken vragen gericht overleg van de directie Landbouw met belanghebbenden en uitvoerders.

6.7 Vermindering lasten landbouwtelling voor ministerie en bedrijven

Een landbouwtelling, in de oude situatie zonder integratie, kost het ministerie bijna 3 miljoen euro. Dat is ongeveer 28 euro per bedrijf.

De administratieve last voor het bedrijfsleven, totaal, is ongeveer 2,5 miljoen euro. Per bedrijf is dat circa 25 euro.

Binnen het bestek van deze verkenning is het niet mogelijk een schatting van de verwachte besparing op de lasten aan te geven bij integratie van de uitvoering door LNV en op de lasten voor het bedrijf..

Het meenemen van extra zaken voor de landbouwtelling kan heel efficiënt blijken.

In ieder geval kost de verzameling/ opgave van de gegevens per eenheid het ministerie en de ondernemer ieder niet meer dan enkele eurotientjes.

Het is duidelijk dat toename van het aantal keren dat opgave van een respondent wordt verlangd de administratieve last sterk verhoogd

Het is aan te bevelen dat de kosten en besparingen voor ministerie en respondent nader in beeld gebracht worden. Vervolgens is aan te bevelen na te gaan of de voordelen van beschikking over een gecontinueerde landbouwtelling op basis van integratie niet ruimschoots opwegen tegen de kosten die op bedrijfsniveau betrekkelijk zijn en misschien ook wel totaal in verhouding tot de hele inzameling van gegevens van LNV.

Bij voortgaande integratie is het aan te bevelen het onderdeel dieren het eerst op te pakken omdat daarvan interessante mogelijkheden worden verwacht. Er is weinig perspectief voor besparing op de last van de gedetailleerde tuinbouwvraagstelling. Voorlopig is het noodzakelijk de huidige specificatie te handhaven (zie ook eerdere aanbeveling over beperken gedetailleerde uitsplitsing).

6.8 Overleg over integratie landbouwtellingen en regelingen

CBS en Laser zijn voortdurend in contact en bezig met de voorbereiding van lopende uitvoeringszaken van de telling inclusief realisering van een deel integratie. Uit de interviews en lopende contacten blijkt dat er bij de betrokken instanties zorg is over de verdere ontwikkeling. Hoe verder? De basisregistraties van LNV zijn organisatorisch en inhoudelijk heel complex. De relaties van LNV op het gebied van de landbouwtelling met CBS, LEI, Alterra, PBO, LTO zijn ook veel omvattend en ingewikkeld.

LEI en Alterra zijn grootgebruikers van individuele landbouwtellingbestanden. Veel van de producten voor het beleid zijn (mede) gebaseerd op de telling. Een versobering van de telling (detail of frequentie) heeft dus ook voor LNV negatieve gevolgen. Het LEI heeft in het interview ook gewezen op de extra kosten voor de instandhouding van het Bedrijven-informatienet (BIN).

Voor een visie op de toekomst en uitwerking van uitvoeringsvormen van de Landbouwtelling is intensiever overleg/ contact van LNV-DL met alle partijen nodig. Het ontbreekt aan afstemming over de ontwikkelingen die gaande zijn. Er is behoefte aan sturing door LNV en dat mede op basis van overleg gericht op informatie-uitwisseling en afstemming van de vormgeving van verdere integratie. Het verdient aanbeveling het overleg van de directie Landbouw zoals dat plaats vond in de Werkgroep Landbouwtelling te hervatten. De Commissie van Advies voor de Landbouwstatistiek is een geschikt forum voor het bespreken van de in een vervolg gewenste samenstelling en taak.

6.9 Allerlei aanbevelingen voor inwinning van gegevens

Bovenstaande conclusies en aanbevelingen zijn bedoeld om in hoofdlijn een visie op de landbouwtelling te kunnen vormen. Daarom is niet alles wat in dit rapport her en der als aanbeveling of advies kan worden opgevat, zoals in het slot van hoofdstuk 3 en niet te vergeten opmerkingen over het gebruik van ICT, in het voorgaande opgenomen. Veel daarvan kan heel nuttig en belangrijk zijn om te overwegen bij volgende stappen van uitwerking van het systeem voor de verzameling van gegevens. Ze gelden dus niet alleen voor de landbouwtelling.

Bijlage 1 EU richtlijnen

Overzicht EU richtlijnen

1. Verordening nr. 571/88 van de Raad van 29 februari 1988 houdende organisaties van communautaire enquêtes inzake de structuur van landbouwbedrijven.
2. Richtlijn 76/625/EEG van de Raad van 20 juli 1976 betreffende de door de lidstaten te houden statistische enquêtes teneinde het productiepotentieel van bepaalde soorten fruitbomen vast te stellen.
3. Beschikking 393/96/EG van de Commissie van 13 juni 1996 tot wijziging van Beschikking 377/85/EEG inzake invoering van een communautaire typologie van landbouwbedrijven.
4. Beschikking nr. 411/96/EEG van de Raad van 25 juni 1996 betreffende de verbetering van de communautaire landbouwstatistieken (PB L 162 van 01-07-1996)
5. Verordening nr. 837/90 van de Raad van 26 maart 1990 inzake door de lidstaten te vertrekken statistische informatie over de graanproductie.
6. Verordening nr. 959/93 van de Raad van 5 april 1993 inzake door de lidstaten te vertrekken statistische informatie over andere gewassen dan de granen.
7. Richtlijn 93/23/EEG van de Raad van 1 juni 1993 betreffende de statistische enquêtes van de varkensproductie.
8. Richtlijn 93/24/EEG van de Raad van 1 juni 1993 betreffende de statistische enquêtes van de rundvleesproductie.
9. Richtlijn 93/25/EEG van de Raad van 1 juni 1993 betreffende de statistische enquêtes op het gebied van de schapen- en geitenproductie.
10. Richtlijn 97/77/EG van de Raad van 16 december 1997 tot wijziging van Richtlijnen 93/23/EEG, 93/24/EEG en 93/25/EEG betreffende de statistische enquêtes op het gebied van de varkens-, rundvee- en schapen- en geitenproductie.
11. Richtlijn 96/16/EEG van de Raad van 19 maart 1996 betreffende de statistische enquêtes inzake melk en zuivelproducten.

Bijlage 2 Overzichten op basis van de Landbouwtelling

In de overzichten zijn op basis van de onderwerpen in de landbouwtelling aangegeven welke gegevens beschikbaar kunnen komen uit de basisregistraties percelen, dieren en relaties en welke gegevens als EU verplichting(en) en aan de Productschappen en LTO worden verstrekt. Een totaal overzicht is weergegeven in overzicht 1. In de overzichten zijn naast de vaste onderwerpen in de vraagstelling van de landbouwtelling ook een aantal periodieke onderwerpen als voorbeeld genoemd. In overzicht 2 staan de gegevens die door de EU verplicht zijn of door Productschappen of LTO worden gevraagd op basis van verordeningen. Daarnaast zijn in overzicht 3 vermeld welke gegevens niet beschikbaar komen uit de basisregistraties percelen, dieren en relaties.

Overzicht 1: Totaal aan gegevens en de beschikbaarheid op basis van de onderwerpen uit de landbouwtelling

Onderwerpen Landbouwtelling	Aantal vragen/ rubrieken in lbt voor indeling categorieën, soorten, etc. per onderwerp	Beschikbaar in basisregistraties tbv bestand landbouwtelling			EU-statistiek-verplichtingen voor lbt		Gegevens nodig voor verstrekking door LNV aan Productschappen, verordeningen reg. verstrekking geg. PVV, PPE, PT, HPA	LTO, machtiging jaarlijks
		percelen	dieren	relaties	Structuurenquête in 2003, 2005, 2007	andere EU-richtlijnen/ verordeningen jaarlijkse verplichtingen zie 1) opm. cbs		
vaste vraagstelling deel dieren en gewassen								
Veestapel	58	nvt		nvt				jaarlijks
rundvee aantal	17		ja, toekomst	ja	ja	jaarlijks PVV	jaarlijks	
hokcapaciteit vleeskalveren	2		nee	nee	nee			
varkens aantal	11		ja, toekomst	ja	ja	jaarlijks PVV	jaarlijks	
hokcapaciteit vleesvarkens	1		nee	nee	nee			
kippen aantal	6		nee	ja	nee	jaarlijks PPE	jaarlijks	
hokcapaciteit kippen	3		nee	nee	nee		jaarlijks	
eenden, kalkoenen, overig pluimvee	3		nee	ja	nee	jaarlijks PPE	jaarlijks	
paarden en pony's aantal	4		nee	ja, totaal 1 rubriek	nee	nvt	jaarlijks	
schapen en geiten aantal	5		ja, toekomst	ja	ja	jaarlijks PVV		
konijnen aantal	2		nee	ja	nee	nvt	jaarlijks	
hokcapaciteit konijnen	1		nee	nee	nee			
edelpelsdieren aantal	3		nee	ja als overige	nee	nvt	jaarlijks	
Akkerbouw arealen	35	ja		ja	ja	ja, jaarlijks HPA ook PT 12 gewassen	jaarlijks jaarlijks	
Tuinbouw open grond arealen	46	reg. als:		ja, als totaal		jaarlijks PT	jaarlijks	
groenten	19	bouwland		ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks	
fruit	7	bouwland		ja, als totaal	ja, in 3 cat.	jaarlijks PT	jaarlijks	
tuinbouwzaden	2	bouwland		ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks	
bloemkwekerijgewassen	2	bouwland		ja, als totaal	ja, als totaal,	jaarlijks PT	jaarlijks	
bloembollen en - knollen	8	bouwland		ja, als totaal	incl. bollen,	jaarlijks PT	jaarlijks	
boomkwekerijgewassen	6	bouwland		ja, als totaal	boomkw. en	jaarlijks PT	jaarlijks	
vastepplanten	1	bouwland		ja, als totaal	vaste	jaarlijks PT	jaarlijks	
opp. pot-en containerteelt	1			nvt	planten	jaarlijks PT	jaarlijks	
paddestoelenteelt	5	nee		ja	nvt	jaarlijks PT	jaarlijks	
bollenbroei	2	nee		nvt	nvt	jaarlijks PT		
witloftrek	2	nee		nvt	nvt	jaarlijks PT	jaarlijks	
Tuinbouw onder glas arealen	45	nee					jaarlijks	
groenten	13			ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks	
fruit	1			ja	ja	jaarlijks PT	jaarlijks	
bloemkwekerijgewassen	23			ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks	
boomkw.gewassen,vaste planten	2			ja	ja, als totaal	jaarlijks PT	nvt	
staand glas koud, verwarmd	4			nvt		jaarlijks PT		
substraatteelt	2			nvt	nvt	nvt		

Onderwerpen Landbouwtelling vaste vraagstelling deel bedrijfsindeling, bedrijfshoofden, arbeidskrachten, biologische landbouw	Aantal vragen/ rubrieken in lbt voor indeling	Beschikbaar in basisregistraties tbv bestand landbouwtelling			EU-statistiekverplichtingen voor lbt Structuurenquête in 2003, 2005, 2007		andere EU-richtlijnen/ verordeningen	Productschappen verordeningen reg. verstrekking geg. PVV, PPE, PT, HPA	LTO machtiging contributie
		percelen	dieren	relaties			jaarlijkse verplichtingen		
bedrijfsindeling (oppervlakten bedrijf naar hoofdcategorieën)	ca. 10	deels	nee	nee	ja	ja, grasland en tot.cult.gr.	nvt	grasland	
gegevens bedrijfshoofd	6	nee	nee	deels	ja	nvt	deels:leeftijd	nvt	
arbeidskrachten	7 (+urenklassen)	nee	nee	nee	ja plus extra vragen	nvt	deels: werkz. pers.	nvt	
biologische landbouw	4	nee	nee	nee	ja	nvt	nvt	nvt	
Onderwerpen Landbouwtelling aanvullende vraagstelling (meestal) periodieke onderwerpen freq. afh. onderwerp om de 2-5 jaar	ca. 0,2- 0,7 pag. per onderwerp					nvt	nvt	nvt	
voorbeeldreeks									
eigendom en pacht		ja	nee	nee	2003, 2005, 2007				
bedrijfsopvolging		nee	nee	nee	niet				
opleiding bedrijfsopvolger		nee	nee	nee	niet				
opleiding bedrijfshoofd		nee	nee	nee	2005				
verkaveling		ja	nee	nee	niet				
berekening		nee	nee	nee	2003				
watergebruik, herkomst		nee	nee	nee	2003				
verbrede landbouw		nee	nee	nee	2003, 2005,2007				
trekkers, werktuigen, machines		nee	nee	nee	2005				
mestopslag		nee	nee	nee	2003				
huisvesting, stalsystemen dieren		nee	nee	nee	niet				
duurzame energie		nee	nee	nee	niet				
kwaliteitsborgingssystemen		nee	nee	nee	niet				
set-aside oppervlakten		ja	nee	nee	2003, 2005, 2007				
betekenis arcering: LBT-gegevens te verkrijgen uit basisregistraties LNV									

Opmerkingen CBS bij andere EU richtlijnen verordeningen:

1. Indeling varkens zou strikt genomen in lbt nog iets uitgebreider moeten.
2. DG AGRI benadrukt wel sterk de behoefte aan gegevens omvang, samenstelling pluimveestapel.
3. Eurostat acht NL gehouden voor groenten open grond en onder glas de in kader van TAPAS door NL, CBS verstrekte gegevens van areaal en productie van diverse gewassen te blijven leveren.
Dit op grond van het door de lidstaten goedgekeurde werkprogramma van Eurostat.
4. Fruit moet ingedeeld naar fruitbomen, overig fruit, wijngaarden. Vo. 959/93 "stat. overige gewassen" . Eurostat heeft ook gewezen op feit NL is inmiddels officieel wijnproducerend land Vo. 1493/1999.

Overzicht 2: Gegevens die voor de EU verplicht of door productschappen of LTO gevraagd worden

Onderwerpen Landbouwtelling	Aantal vragen/ rubrieken voor indeling categorieën, soorten, etc.	Beschikbaar in basisregistraties			EU-statistiek-verplichtingen		Gegevens nodig voor verstrekking door LNV aan Productschappen verordeningen reg. verstrekking geg. PVV, PPE, PT, HPA	
		percelen	dieren	relaties	Structuurenquête in 2003, 2005, 2007	andere EU-richtlijnen/ verordeningen jaarlijkse verplichtingen	LTO machtiging contributie	
vaste vraagstelling deel dieren en gewassen								
Veestapel	51	nvt		nvt				
rundvee aantal	17		ja, toekomst		ja	ja	jaarlijks PVV	jaarlijks
varkens aantal	11		ja, toekomst		ja	ja	jaarlijks PVV	jaarlijks
kippen aantal	6		nee		ja	nee	jaarlijks PPE	jaarlijks
eenden, kalkoenen, overig pluimvee	3		nee		ja	nee	jaarlijks PPE	jaarlijks
paarden en pony's aantal	4		nee		ja, totaal 1 rubriek	nee	nvt	jaarlijks
schapen en geiten aantal	5		ja, toekomst		ja	ja	jaarlijks PVV	jaarlijks
konijnen aantal	2		nee		ja	nee	nvt	jaarlijks
edelpelsdieren aantal	3		nee		ja als overige	nee	nvt	jaarlijks
Akkerbouw arealen	35	ja			ja	ja	ja, jaarlijks HPA ook PT 12 gewassen	jaarlijks
Tuinbouw open grond arealen	46	reg. als:			ja, als totaal		jaarlijks PT	jaarlijks
groenten	19	bouwland			ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks
fruit	7	bouwland			ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks
tuinbouwzaden	2	bouwland			ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks
bloemkwekerijgewassen	2	bouwland			ja, als totaal	ja, als totaal,	jaarlijks PT	jaarlijks
bloembollen en - knollen	8	bouwland			ja, als totaal	incl. bollen,	jaarlijks PT	jaarlijks
boomkwekerijgewassen	6	bouwland			ja, als totaal	boomkw. en	jaarlijks PT	jaarlijks
vasteplanten	1	bouwland			ja, als totaal	vaste	jaarlijks PT	jaarlijks
opp. pot-en containerteelt	1				nvt	planten	jaarlijks PT	jaarlijks
paddestoelenteelt	5	nee			ja	nvt	jaarlijks PT	jaarlijks
bollenbroei	2	nee			nvt	nvt	jaarlijks PT	jaarlijks
witloftrek	2	nee			nvt	nvt	jaarlijks PT	jaarlijks
Tuinbouw onder glas arealen	43	nee						
groenten	13				ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks
fruit	1				ja	ja	jaarlijks PT	jaarlijks
bloemkwekerijgewassen	23				ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks
boomkw.gewassen,vaste planten	2				ja	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks
staand glas koud, verwarmd	4				nvt		jaarlijks PT	jaarlijks
bedrijfsindeling (oppervlakten bedrijf naar hoofdcategorieën)	ca. 10	deels	nee	nee	ja	ja, grasland en tot.cult.gr.	nvt	grasland
gegevens bedrijfshoofd arbeidskrachten	6	nee	nee	deels	ja	nvt	deels:leeftijd	nvt
	7	nee	nee	nee	ja plus extra vragen	nvt	deels: werksz. pers.	nvt
	(+urenklassen)							
biologische landbouw	4	nee	nee	nee	ja	nvt	nvt	nvt

vervolg overzicht 2

Onderwerpen Landbouwtelling		Beschikbaar in basisregistraties			EU-statistiekverplichting en	
aanvullende vraagstelling (meestal periodieke onderwerpen freq. afh. onderwerp om de 2-5 jaar		percelen	dieren	relaties	Structuur-enquête in 2003, 2005, 2007	andere EU-richtlijnen/verordeningen
	ca. 0,2- 0,7 pag. per onderwerp					jaarlijkse verplichtingen
voorbeeldreeks						
eigendom en pacht		ja	nee	nee	2003, 2005, 2007	
opleiding bedrijfshoofd		nee	nee	nee	2005	
verkaveling		ja	nee	nee	niet	
beregening		nee	nee	nee	2003	
watergebruik, herkomst		nee	nee	nee	2003	
verbrede landbouw		nee	nee	nee	2003, 2005,2007	
trekkers, werktuigen, machines		nee	nee	nee	2005	
mestopslag		nee	nee	nee	2003	
set-aside oppervlakten		ja	nee	nee	2003, 2005, 2007	

Overzicht 3: Gegevens die niet beschikbaar komen uit de basisregistraties percelen, dieren, relaties

Onderwerpen Landbouwtelling	Aantal vragen/ rubrieken voor indeling categorieën, soorten, etc.	Beschikbaar in basisregi-straties			EU-statistiek-verplichtingen		Gegevens nodig voor verstrekking door LNV aan Productschappen verordeningen reg. verstrekking geg. PVV, PPE, PT, HPA	LTO machtiging contributie
		percelen	dieren	relaties	Structuurenquête in 2003, 2005, 2007	andere EU-richtlijnen/ verordeningen jaarlijkse verplichtingen		
vaste vraagstelling deel dieren en gewassen								
Veestapel	25	nvt		nvt				
hokcapaciteit vleeskalveren	2		nee		nee	nee		
hokcapaciteit vleesvarkens	1		nee		nee	nee		
kippen aantal	6		nee		ja	nee	jaarlijks PPE	jaarlijks
hokcapaciteit kippen	3		nee		nee	nee		
eenden, kalkoenen, overig pluimvee	3		nee		ja	nee	jaarlijks PPE	jaarlijks
paarden en pony's aantal	4		nee		ja, totaal 1 rubriek	nee	nvt	jaarlijks
konijnen aantal	2		nee		ja	nee	nvt	jaarlijks
hokcapaciteit konijnen	1		nee		nee	nee		
edelpelsdieren aantal	3		nee		ja als overige	nee	nvt	jaarlijks
Tuinbouw open grond arealen	46	reg. als:			ja, als totaal		jaarlijks PT	jaarlijks
groenten	19	bouwland			ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks
fruit	7	bouwland			ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks
tuinbouwzaden	2	bouwland			ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks
bloemkwekerijgewassen	2	bouwland			ja, als totaal	ja, als totaal,	jaarlijks PT	jaarlijks
bloembollen en - knollen	8	bouwland			ja, als totaal	incl. bollen,	jaarlijks PT	jaarlijks
boomkwekerijgewassen	6	bouwland			ja, als totaal	boomkw. en	jaarlijks PT	jaarlijks
vasteplanten	1	bouwland			ja, als totaal	vaste	jaarlijks PT	jaarlijks
opp. pot-en containerteelt	1				nvt	planten	jaarlijks PT	jaarlijks
paddestoelenteelt	5	nee			ja	nvt	jaarlijks PT	jaarlijks
bollenbroei	2	nee			nvt	nvt	jaarlijks PT	jaarlijks
witloftrek	2	nee			nvt	nvt	jaarlijks PT	jaarlijks
Tuinbouw onder glas arealen	43	nee						
groenten	13				ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks
fruit	1				ja	ja	jaarlijks PT	jaarlijks
bloemkwekerijgewassen	23				ja, als totaal	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks
boomkw.gewassen,vaste planten	2				ja	ja, als totaal	jaarlijks PT	jaarlijks
staand glas koud, verwarmd	4				nvt		jaarlijks PT	jaarlijks
bedrijfsindeling (oppervlakten bedrijf naar hoofdcategorieën)	ca. 10	deels	nee	nee	ja	ja, grasland en tot.cult.gr.	nvt	grasland
gegevens bedrijfshoofd arbeidskrachten	6	nee	nee	deels	ja	nvt	deels:leeftijd	nvt
	7	nee	nee	nee	ja plus extra vragen	nvt	deels: werkz. pers.	nvt
	(+urenklassen)							
biologische landbouw	4	nee	nee	nee	ja	nvt	nvt	nvt

vervolg overzicht 3

Onderwerpen Landbouwtelling

aanvullende vraagstelling (meestal) periodieke onderwerpen freq. afh. onderwerp om de 2-5 jaar	Beschikbaar in basisregistrati es	EU- statistiekverplichtingen			andere EU-richtlijnen/ verordeningen jaarlijkse verplichtingen
		percelen	dieren	relaties	
ca. 0,2- 0,7 pag. per onderwerp				Structuur- enquête in 2003, 2005, 2007	
voorbeeldreeks					
bedrijfsopvolging	nee	nee	nee	niet	
opleiding bedrijfsopvolger	nee	nee	nee	niet	
opleiding bedrijfshoofd	nee	nee	nee	2005	
beregening	nee	nee	nee	2003	
watergebruik, herkomst	nee	nee	nee	2003	
verbrede landbouw	nee	nee	nee	2003, 2005, 2007	
trekkers, werktuigen, machines	nee	nee	nee	2005	
mestopslag	nee	nee	nee	2003	
huisvesting, stalsystemen dieren	nee	nee	nee	niet	
duurzame energie	nee	nee	nee	niet	
kwaliteitsborgingssystemen	nee	nee	nee	niet	

Bijlage 3 Organisaties

Adressenlijst inventarisatie gegevensgebruik Landbouwtelling

Centraal Bureau voor de Statistiek
Taakgroep Landbouw en Natuur
De heren R. Meijer, J. Berdowski en J. Bakker
Postbus 4000
2270 JM VOORBURG

Landbouw-Economisch Instituut
De heren K. Lodder en C. de Bont.
Postbus 29703
2502 LS Den Haag

Productschap Tuinbouw
De heer R. Ramakers
Postbus 280
2700 AG ZOETERMEER

PVE
De heer A.G.J. Vernooij
Postbus 5805
2280 HV RIJSWIJK

HPA
De heer A.J.P. van Uffelen
Stadhoudersplantsoen 12
2517 JL Den Haag

Alterra
De heer Ir. A.H. de Bruin
Postbus 47
6700 AA Wageningen

LTO Nederland
De heer Drs G.A.M. van der Grind
Postbus 2973
2502 LT Den Haag

LASER Den Haag en Groningen
De heren G. de Haan en A. den Blanken
Cascadeplein 6
9726 AD Groningen

DBR
De heer C. Kloet
Postbus 360
9400 AJ Assen

Bijlage 4 Vragenlijst interviews

Vragenlijst

Nut en noodzaak van de Landbouwtelling

Het EC-LNV is door LNV gevraagd een visie te ontwikkelen over het nut en noodzaak van een jaarlijkse integrale telling op landbouwbedrijven. Met de invoering van de Aanvraag Oppervlakte en de Basis Registratie Percelen en de jaarlijks terugkerende Landbouwtelling is het uit oogpunt van lastendruk en efficiëntie noodzakelijk om deze inventarisaties te integreren.

De gegevens van de landbouwtelling worden gebruikt voor de ontwikkeling, monitoring en evaluatie van beleid, onderzoek- en statistisch doeleinden, ten behoeve van EU regelingen en overig gebruik. Voor de visie over de Landbouwtelling willen wij gaarne inzicht verkrijgen, welke gegevens uw organisatie gebruikt van de landbouwtelling en voor welke doeleinden ze worden gebruikt (nationaal als internationaal). Het gaat om gegevens die door de Landbouwtelling worden opgevraagd bij bedrijven.

Als gebruiker kan het statistische informatie zijn van het CBS of het zijn individuele bedrijfsgegevens. In de vragenlijst is daarom onderscheid gemaakt tussen beide type gegevens.

Om deze informatie te verkrijgen willen wij in een gesprek met U al of niet met andere gebruikers van Uw organisatie gebruik maken van een vragenlijst.

Statistische informatie

1. Welke gegevens gebruikt U uit de landbouwtelling?

Deze vraag richt zich op de **statistische informatie** die door het CBS worden samengesteld en zijn bijvoorbeeld uitkomsten, tabellen en overzichten.

De informatie heeft betrekking op de onderwerpen en de bijbehorende rubrieken van de telling.

Tot de vaste onderwerpen van de landbouwtelling behoren:

- Gegevens bedrijfshoofden
- Arbeidskrachten
- Bedrijfsindeling (oppervlakte)
- Veebestand
- Akkerbouw
- Tuinbouw
- Biologische landbouw
- Overige periodieke en incidentele onderwerpen:
Gegevens bedrijf (pacht/eigendom, verkaveling)
- Verbrede landbouw
- Mechanisatie
- Berekening
- Huisvesting
- Kwaliteitsborgingsystemen
- Welzijn
- Enz.

2. Voor welke doeleinden gebruikt U deze statistische informatie?
Van belang is om te weten waarom U de gegevens gebruikt en wat de betekenis is voor het beleid van LNV.
U kunt de onderwerpen van de landbouwtelling een prioriteit toekennen door ze te classificeren met een 1 = onmisbaar, 2 = van belang en 3 = niet van belang.
3. Welke eisen stelt U aan de kwaliteit van de gegevens?
Denk aan de volgende punten: actualiteit, frequentie, schaal (landelijk, regionaal, lokaal) en landsdekkend of steekproef, betrouwbaarheid enz.
4. Heeft U in de toekomst (in 2010) nog dezelfde statistische informatie nodig, of andere ten aanzien van de onderwerpen en rubrieksindeling zoals ze staan in vraag 1 zowel voor de vaste (kerntelling) als de periodieke en incidentele onderwerpen?
Welke gegevens denkt u niet meer nodig te hebben en waarom?
Welke gegevens verwacht U in de toekomst nodig te hebben (die nu ontbreken) en waarom?
5. Zijn er andere mogelijkheden, bronnen om deze statistische informatie te verkrijgen?
Zijn de gegevens uit deze bronnen beschikbaar, bruikbaar, geschikt?
6. Hoe denkt U dat de toekomstige gegevensverzameling, de verwerking van de Landbouwtelling en de beschikbaarstelling van de gegevens eruit zal zien?
Denk aan organisatie, inhoud, omvang, vorm (bijv steekproef) systeem, efficiency administratieve lastendruk.

Individuele bedrijfsgegevens

7. Welke gegevens gebruikt U uit de landbouwtelling?
Deze vraag richt zich op de **individuele bedrijfsgegevens** voor o.a. de verordeningen registratie en verstrekking gegevens, onderzoek, statistiek, regelingen.
De gegevens hebben betrekking op de onderwerpen en de bijbehorende rubrieken van de telling.

Tot de vaste onderwerpen van de landbouwtelling behoren:

Gegevens bedrijfshoofden

Arbeidskrachten

Bedrijfsindeling (oppervlakte)

Veestapel

Akkerbouw

Tuinbouw

Biologische landbouw

Overige periodieke en incidentele onderwerpen:

Gegevens bedrijf (pacht/eigendom, verkaveling)

Verbrede landbouw

Mechanisatie

Berekening

Huisvesting

Kwaliteitsborgingsystemen

Welzijn

enz.

8. Voor welke doeleinden gebruikt U deze individuele gegevens?
Van belang is om te weten waarom U de gegevens gebruikt en wat de betekenis is voor het beleid van LNV.
U kunt de onderwerpen van de landbouwtelling een prioriteit toekennen door ze te classificeren met een 1 = onmisbaar, 2 = van belang en 3 = niet van belang.

9. Welke eisen stelt U aan de kwaliteit van de gegevens?
Denk aan de volgende punten: actualiteit, frequentie, schaal (landelijk, regionaal, lokaal) en landsdekkend of steekproef, betrouwbaarheid enz.
10. Heeft U in de toekomst (in 2010) nog dezelfde individuele gegevens nodig, of andere ten aanzien van de onderwerpen en rubrieksindeling zoals ze staan in vraag 1 zowel voor de vaste (kern telling) als de periodieke en incidentele onderwerpen?
Welke gegevens denkt u niet meer nodig te hebben en waarom?
Welke gegevens verwacht U in de toekomst nodig te hebben (die nu ontbreken) en waarom?
11. Zijn er andere mogelijkheden, bronnen om deze individuele informatie te verkrijgen?
Zijn de gegevens uit deze bronnen beschikbaar, bruikbaar, geschikt?

Voor de gesprekken is telefonisch een afspraak gemaakt en bij het gesprek zijn van het EC-LNV aanwezig G. Schroën en J. van Velzel.

Voor vragen kunt U terecht:

G. Schroën 0318-671417 emailadres: g.j.m.schroen@eclnv.agro.nl

J. van Velzel 0317-674883 emailadres: j.a.van.velzel@eclnv.agro.nl